

international
alert

မြန်မာနိုင်ငံ၊ ကရင်ဒေသများတွင်
သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့်
ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်း

Funded by:

In partnership with:

Peace
is within
our power

International Alert အကြောင်း အကျဉ်းချုပ်တင်ပြချက်

International Alertသည် ရေရှည်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်ရန်အတွက် ပဋိပက္ခဒဏ်ကို တိုက်ရိုက်ခံစားကြရသူများနှင့် လက်တွဲကာ လုပ်ဆောင်ပါသည်။ အတူတကွလက်တွဲဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရယူနိုင်သည့် စွမ်းအားရှိသည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် သွေးကွဲနေသူများကို ပြန်လည်ပေါင်းစည်းပေးကာ ပဋိပက္ခ၏ အကြောင်းရင်းခံများကို ဖြေရှင်းရန် အဓိက ဦးတည်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အောက်ခြေအဆင့်မှ မူဝါဒအဆင့်အထိ ကျွန်ုပ်တို့အတူတကွ လက်တွဲကာ နေ့စဉ်ငြိမ်းချမ်းရေးကို တည်ဆောက်လျက်ရှိပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုသည်မှာ လက်နက် စွန့်လွှတ်ခြင်း သို့မဟုတ် သဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းတို့အပြင် မတူခြားနားမှုများကို အကြမ်းဖက်နှည်းလမ်း မသုံးဘဲ ဖြေရှင်းကာ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့ အားလုံးသည် ပိုမိုငြိမ်းချမ်းသော အနာဂတ် တည်ဆောက်ရန်အတွက် တစ်ထောင့်တစ်နေရာမှ ပါဝင်ရမည် ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

www.international-alert.org

Kaw Lah Foundation အကြောင်း အကျဉ်းချုပ်တင်ပြချက်

ကော်လားဖောင်ဒေးရှင်း(KLF)သည် မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုကို အထောက်အကူပြုရန်အတွက် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပြည်တွင်း အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အတူတကွ လက်တွဲလုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ ငြိမ်းချမ်းရေး ကို အထောက်အကူပြုရန်အတွက် ကော်လားဖောင်ဒေးရှင်း(KLF) အနေဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးများသည် အများပူးပေါင်းပါဝင်သော ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလမ်းစဉ်များဖြင့် သတ်မှတ် အကောင်အထည်ဖော်ရန် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းလုပ်ငန်းများ၊ စေ့စပ်လှုံ့ဆော်ခြင်းနှင့် မူဝါဒဖော် ဆောင်ရေးတို့ကို ပံ့ပိုးကူညီလုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေး သုတေသနအား မိတ်ဖက်ပြုဆောင်ရွက်ခြင်း

International Alert, Conciliation Resources and Saferworld တို့သည် မူဝါဒရေးဆွဲသူများ နှင့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာနှင့် အသက်မွေးရမ်းကြောင်းပြုသူများကို ပဋိပက္ခ သက်ရောက်သော ဒေသများတွင် ငြိမ်းချမ်းပြီး ဘက်စုံတိုးတက်သော အပြောင်းအလဲကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် သက်သေ အထောက်အထားများနှင့် အတွေ့အကြုံများမှ သင်ယူမှုများ ဖော်ထုတ်သွားမည့် သုံးနှစ်ကြာသက်တမ်း ရှိသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး သုတေသနအား မိတ်ဖက်ပြုဆောင်ရွက်ခြင်း စီမံကိန်းကို ပူးတွဲအကောင်အထည် ဖော်လျက်ရှိပါသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရမှ UK Aid ၏ ထောက်ပံ့ရန်ပုံငွေဖြင့် ဤသုတေသနကို ပဋိပက္ခ၏ အကြောင်းရင်းများဖြစ်သော စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ အခြေခံအဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ကျာမတန်တူညီမှုတို့ကို လေ့လာမှုပြုရန် အထူးဇောင်းပေးထားသည်။ စီမံကိန်းပထမနှစ်တွင်မူ ယခု စီမံကိန်းအား Global Security Rapid Analysis- GSRA ဟု သိထားကြပါသည်။

© International Alert / Kaw Lah Foundation 2019

မူပိုင်ခွင့်အားလုံး ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ စာရေးသူများအား အပြည့်အစုံ ရည်ညွှန်းဖော်ပြခြင်းမရှိဘဲ ဤစာအုပ်၏ မည်သည့် အစိတ်အပိုင်းကိုမျှ ကူးယူခြင်း၊ သိမ်းဆည်းထားခြင်း သို့မဟုတ် အီလက်ထရောနစ်၊ စက်ကရိယာ၊ မိတ္တူကူးယူမှု၊ အသံဖမ်းမှု သို့မဟုတ် အခြားမည်သည့်ပုံစံ၊ မည်သည့်နည်းလမ်းနှင့်မျှ လွှဲပြောင်းပေးပို့ခြင်း မပြုရ။

ဒီဇိုင်းအပြင်အဆင် - D.R. ink

မျက်နှာဖုံးပန်းချီ - © MarcvanKessel.com / shutterstock

international
alert

မြန်မာနိုင်ငံ၊ ကရင်ဒေသများတွင်
သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့်
ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်း

Stephen Gray

၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤအစီရင်ခံစာကို Mr. Stephen Gray က ကိုယ်တိုင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သော သုတေသနလုပ်ငန်းများနှင့် SiuSue Mark နှင့် Kaw Lah ဖောင်ဒေးရှင်းမှ ဝန်ထမ်းများ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ကွင်းဆင်းသုတေသနလုပ်ငန်းများကို အခြေခံ၍ ရေးသားထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဤစာတမ်းကို ပုံဖော်ပေးခဲ့သော အမြင်များကို ထောက်ပံ့ပေး၍ တန်ဖိုးရှိသော အချိန်များကို ရက်ရောစွာ မျှဝေပေးခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU)၊ နိုင်ငံတကာအစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကရင်အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များအား စာတမ်းရှင်က ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။ ဤအကျဉ်းချုပ်စာတမ်းအပေါ် မှတ်ချက်များပေးကာ ပြန်လည်သုံးသပ်ပေးခဲ့ကြသည့် International Alert, ကရင်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာကွန်ရက် (KESAN), ကော်သူလေ သစ်တောဌာန (KFD), ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးရေးဌာနနှင့် Kaw Lah ဖောင်ဒေးရှင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ Kevin Woods, Tim Schroeder, Ashley South နှင့် SiuSue Mark တို့အပါအဝင် တစ်ဦးချင်း ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များကို လည်းကောင်း အထူးပင်ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာကို ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနိုင်ငံအစိုးရ ၏ UK Aid မှ ရံပုံငွေထောက်ပံ့ထားသည်။ သို့သော် ဤစာတမ်းတွင် ပါဝင်ဖော်ပြထားသော အမြင်များနှင့်အချက်အလက်များသည် ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနိုင်ငံအစိုးရ၏ တရားဝင်မူဝါဒများကို ကိုယ်စားပြုခြင်း မရှိပါ။

မာတိကာ

အတိုကောက်စာလုံးများ	၄
အကျဉ်းချုပ်	၅
၁။ နိဒါန်း	၉
၂။ တွေ့ရှိချက်များ - သဘာဝသယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်း၏ ကောင်းမွန်သောဥပမာများကို အခြေခံ၍ တည်ဆောက်ခြင်း	၁၈
၃။ ကြားကာလအတွင်း သစ်တောကဏ္ဍဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ထိရောက်စွာတည်ဆောက်နိုင်မည့် အခြေခံ စည်းမျဉ်းများ	၂၉
၄။ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက် အကြံပြုလိုသော မဟာဗျူဟာ နည်းလမ်းများ	၃၄
၅။ နိဂုံးချုပ်သုံးသပ်ချက်များ	၃၉

အတိုကောက်စာလုံးများ

CSO	အရပ်ဖက်လူမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း (Civil society organisation)
EAO	တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (Ethnic armed organisation)
IDP	ပြည်တွင်းပဋိပက္ခကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းခံရသူ (Internally displaced person)
INGO	နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း (International non-governmental organisation)
KESAN	ကရင်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ကွန်ရက် (Karen Environmental and Social Affairs Network)
KFD	ကော်သူးလေသစ်တောဌာန (Kawthoolei Forestry Department)
KNU	ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (Karen National Union)
MPSI	မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးအထောက်အကူပြု လုပ်ငန်း (Myanmar Peace Support Initiative)
NCA	တစ်နိုင်ငံလုံးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက် (Nationwide Ceasefire Agreement)
NGO	အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း (Non-governmental organisation)
NLUP	အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုဝါဒ (National Land Use Policy)
SPP	သံလွင်ငြိမ်းချမ်းရေးဥယျာဉ် (Salween Peace Park)
WWF	ကမ္ဘာ့တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (World Wide Fund for Nature)

အကျဉ်းချုပ်

ဤစာတမ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကရင်တိုင်းရင်းသားများ နေထိုင်ရာဒေသများတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုကို ကူညီပေးရန်အတွက် နိုင်ငံတကာမှ အလှူရှင်များ၊ အကောင်အထည်ဖော်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများအား လက်တွေ့ကျသော မဟာဗျူဟာများ ထောက်ပံ့ပေးရန် ဖြစ်သည်။ ဤအကျဉ်းချုပ်စာတမ်းသည် အစိုးရထိန်းချုပ်နယ်မြေများနှင့် အစိုးရက ထိန်းချုပ်ထားခြင်းမရှိသည့် ကရင်တိုင်း ရင်းသားများနေထိုင်ရာဒေသများတွင် ပြုလုပ်ထားသည့် မူလကွင်းဆင်း သုတေသနလုပ်ငန်းများကိုလည်းကောင်း၊ စာအုပ် စာတမ်းများဖြင့် တဆင့်ခံ သုတေသနပြုလုပ်ချက်များကိုလည်းကောင်း၊ အချက်အလက်စုဆောင်းသည့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု (၃၀) ကျော်ကိုလည်းကောင်း၊ ကရင် အမျိုးသား အစည်းအရုံး (KNU) မှ အရာရှိများ၊ အငြိမ်းစားအစိုးရအရာရှိများ၊ နိုင်ငံတကာအစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း များ (INGO)နှင့် ကရင်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ အပါအဝင် အဓိကအကျိုးသက် ဆိုင်သူ (၂၅)ဦး တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့သည့် အချက်အလက်စိစစ်အတည်ပြုရေးအလုပ် ရုံဆွေးနွေးပွဲ ရလဒ် များကိုလည်းကောင်း အခြေခံ၍ ပြုစုထားခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအား ရာစုနှစ်တဝက်ကျော် အကျိုးခွဲခြမ်းစေသည့် ပြည်တွင်းစစ်အား အဖြေရှာရန် ဖြစ်နိုင်သည့် တစ်ခုတည်းသော လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်နေသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်သည် နိုင်ငံတကာ အသိုက်အဝန်းအတွက် မဟာဗျူဟာ မြောက် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရာတွင် အရေးကြီးသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအားအကူအညီ ပေးနေသည့် နိုင်ငံတကာထောက်ပံ့သူများအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းမှုများ တုန့်ဆိုင်းနေခြင်းကြောင့် သို့မဟုတ် (အားလုံး နားလည်ထားသည့်အတိုင်း) နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းက ရိုဟင်ဂျာပြဿနာပေါ်တွင်သာ အာရုံစိုက်လာခြင်းကြောင့် ဤငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဦးစားပေးအဆင့်မှ လျော့ကျ မသွားစေလိုပါ။

ပြည်ထောင်စုအဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် စဉ်ဆက်မပြတ် အထောက် အကူများ ဆက်လက်ပေးအပ်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း၊ လက်ရှိပြည်ထောင်စုအဆင့် လုပ်ငန်းများ ရှေ့မတိုး နောက်မဆုတ် ဖြစ်နေခြင်းကြောင့် (ယခင်က နိုင်ငံတကာအာရုံစိုက်မှု သိသာစွာ နည်းပါးခဲ့သော) ပြည်နယ်အဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများ၏ တိုးတက်မှုကို ထပ်မံအားဖြည့်ထားသော အကူအညီများဖြင့် ထိန်းသိမ်းထားရေးအတွက် တွန်းအားများဖြစ်စေပါသည်။¹ ဤသို့ ထိန်းသိမ်းနိုင်သည့်နည်းလမ်းများတွင် ၂၀၁၅ ခုနှစ် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) ပါ ပြဌာန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များကို ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း၊ နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအကြား ဆက်ဆံရေးနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုမြှင့်တင်ခြင်း၊ အထက်တန်းလွှာ လူတန်းစားထက် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကိုသာ ပိုမိုကိုယ်စားပြု ထင်ဟပ်၍ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးနိုင်သော မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများကို တိုးတက်စေခြင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီများပါဝင်၍ ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံရသည့်ဒေသများရှိ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား ဥပဒေဖြင့် သတ်မှတ်ခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်ကြသည်။ မဟာဗျူဟာများအရ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့များ၊ တပ်မတော်နှင့် သီးခြား အဖွဲ့များ အချင်းချင်း “ရေပြင်ညီဆက်ဆံရေး (horizontal relationships)” ကိုသာ ဆောင်ရွက်နေရုံဖြင့် မလုံ လောက်တော့ ဘဲ။ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဒေသခံပြည်သူများအကြား တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုရှိသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြစ်လာစေရေးအတွက် “ဒေါင်လိုက်ဆက်ဆံရေး (vertical relationships)” ကိုပါ တိုးမြှင့်ဆောင် ရွက်ရန် အရေးကြီးကြောင်း ညွှန်ပြနေပါသည်။ ဤအသွင်ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ

1 A. South et al, Federalism: Exploring interim arrangements in the Myanmar Peace Process, Myanmar Interim Arrangements Research Project, Yangon: Joint Peace Fund, 2018

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် စတင်ချိန်ကတည်းက အချို့သောဒေသများတွင် ရရှိခံစားနေကြပြီဖြစ်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး ရလဒ်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်နှင့် တိုးချဲ့ရန် လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သင့်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့တောင်ဒေသသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးစာချုပ်နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် NCA သဘောတူစာချုပ်တွင် မူလကတည်းက လွှမ်းမိုးပါဝင်ခဲ့သည့်အတွက် ဤစာတမ်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့တောင်ဒေသကို ဦးတည်လေ့လာထားသည်။ ဤဒေသသည် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး ထက်ကျော်လွန်၍ ပြည်တွင်းစစ်ကို ထာဝစဉ်အဆုံးသတ်ပေးနိုင်မည့် ဘက်စုံငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက် တစ်ခုရရှိရေးနှင့် ယင်းသဘောတူညီချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရေးဟူသော မရှိမဖြစ်အရေးကြီးသည့် နိုင်ငံရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ကူညီပေးနိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထိရလွယ်သော ငြိမ်းချမ်းရေး အောင်မြင်မှုများအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်၍စဉ်ဆက်မပြတ်တည်ဆောက်ယူရမည့် ဒေသလည်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအား (နိုင်ငံရေးအရ) ဦးဆောင်မှုပေးနေသည့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) သည် သက်တမ်းရှည်ကြာပြီး အတော်အတန်ကောင်းမွန်စွာ တည်ထောင်ထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ ရှိထားခြင်းကြောင့် “ကြားကာလအတွင်း ဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်များ” နှင့် “ဖက်ဒရယ်လုပ်ငန်းစဉ်” တို့နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ပြဿနာရပ်များကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ၏ အဓိက ဆိုချက်တစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။²

သဘာဝသယံဇာတများအား စီမံအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တိုးတက်စေရေးသည် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု အစပျိုးလုပ်ငန်းများ၏ အဓိက ဦးတည်လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သင့်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဤနည်းလမ်းသည် (၁) မြန်မာနိုင်ငံ၏ မရှိမဖြစ်အရေးပါသော ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ယခင်က ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ပြုလဲစေခဲ့သည့် ပဋိပက္ခကြောင့်ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများကို လျော့ချနိုင်ရန် (၂) လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာ၊ အခွင့်အရေးနှင့် အလှူအထွေးအား အသိအမှတ်ပြု၍ ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်းဖြင့် မတူကွဲပြားမှုများကို လေးစားသည့်အလေ့အထ တိုးတက်စေရန် (၃) ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ထောင်ရေးဟူသော ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်နှင့်အညီ အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များအပါအဝင် ပြည်နယ်အဆင့်အာဏာပိုင်များသို့ (ဤနေရာ တွင် သစ်တော စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ) အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များ ဆင်းသက်ရောက်ရှိရေးကို ကူညီပေးရန်စသည်တို့ အတွက် လိုအပ်နေသော နည်းလမ်းများကို ကမ်းလှမ်းပေးနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

သစ်တောများသည် အထူးသဖြင့် ကရင်လူမျိုးအပါအဝင် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူများအတွက် အရေးကြီးသော သဘာဝသယံဇာတစ်ခုဖြစ်သောကြောင့် ဤစာတမ်းတွင် သစ်တောစီမံ အုပ်ချုပ်မှုမှတစ်ဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်နိုင်မှုအလားအလာကို ဦးတည်ထားသည်။ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို အာရုံ စိုက်ခြင်းဖြင့် အနာဂတ်ကာလ ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်တို့ကို အသိအမှတ်ပြုရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်ကို လည်း ထောက်ပံ့ပေးသည်။ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတိုးတက်စေခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်မည့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု တန်ဖိုးမှာ သစ်တောကဏ္ဍတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုအစပျိုးလုပ်ဆောင်မှုများသည် နိုင်ငံ၏ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အတွင်း မရှိမဖြစ်ပါဝင်နေသော (အစိုးရနှင့် အစိုးရ မဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များ၏ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း ထိန်းချုပ်မှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများ၊ သယံဇာတမျှဝေခြင်းနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်တို့ကို အဆင့်ဆင့်ခွဲဝေပေးခြင်း၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများနှင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှုများအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ကိုယ်

2 ကြားကာလအတွင်းဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်များ ဆိုသည်မှာ NCA သဘောတူစာချုပ်၏ အခန်း (၆)ပါ စာသားများကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။ လက်မှတ်ရေးထိုးထားကြသော EAOs များ၏ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုကြီးမားသော စီမံကိန်းများဆောင်ရွက်ပါက EITI လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီအများ ပြည်သူနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးရန် တိုက်တွန်းခြင်း၊ EAO ဒေသများတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် သက်ဆိုင်ရာ EAOs ပိုမိုညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို ဖော်ပြထားသည်။ အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၌ ပါဝင်နေကြသည့် အဖွဲ့အစည်းများတွင် ကြားကာလအတွင်းဆောင်ရွက်ရမည့်အစီအစဉ်များနှင့် ဖက်ဒရယ်လုပ်ငန်းစဉ်နှစ်ခုလုံးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မတူညီသော နားလည်မှုများ၊ ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများနှင့် ကြိုတင်သတ်မှတ်ချက်များ ရှိနေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

တိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပေးခြင်း၊ ပြည်တွင်းပဋိပက္ခကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းခံရသူ (IDP) များနှင့် ဒုက္ခသည်များ နေရပ်ပြန်ရေး၊ ကျားမ တန်းတူ ညီမျှမှုနှင့် လူမှုဆိုင်ရာအားလုံးပါဝင်စေခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး စသည်တို့အတွက်) အချေအတင် ဆွေးနွေးမှုများအထိ ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်ပါသည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့် သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက်လုံး ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံနေရသည့် ဒေသများတွင် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို လစ်လျူရှုထားခြင်းသည် ပဋိပက္ခကြောင့် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများ တိုးလာခြင်းနှင့် လူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဆိုးကျိုးများ မြင့်မားစွာသက်ရောက်ခြင်းနှင့် ချိတ်ဆက်နေပါသည်။

မြန်မာနှင့် ကရင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်နေသည့် နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းအတွက် စိန်ခေါ်မှုမှာ သစ်တောကဏ္ဍတွင် သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက် ဖြစ်တည်နေသော “သယံဇာတကျိန်စာ”များအား ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ဆင်းရဲ သူများကို ဦးစားပေးမှု၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရေရှည်တည်တံ့မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုအား ကူညီပေးနိုင်မှုစသည်တို့ ပိုမို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် နိုင်ငံရေးအလေ့အထများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲ နိုင်ရေးပင် ဖြစ်သည်။

ဤစာတမ်းတွင် ပဋိပက္ခကြောင့်ထိခိုက်ခံနေရသည့် ဒေသများအတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရာ၌ အပြုသဘောဆောင် သော သက်ရောက်မှုများ ပေးစွမ်းနိုင်ခဲ့သည့် သစ်တော (နှင့် အခြားသော သဘာဝသယံဇာတများ) စီမံအုပ်ချုပ်မှု အလေ့အထများအနက် ကရင်ဒေသနှင့် ပြင်ပဒေသများမှ ဥပမာများကို တင်ပြထားသည်။ နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်များနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ယင်းဥပမာများမှ သင်ခန်းစာများကို ထုတ်နုတ်ရယူနိုင်ကြပါလိမ့်မည်။ ယင်းဥပမာများတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းအား အထောက်အကူပြုရေးအတွက် အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသား အဖွဲ့အစည်းများအကြားတွင် အကျိုးစီးပွားများ မျှဝေခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်မှု အလားအလာများ၊ တရားမဝင်သစ်ထုတ်ခြင်းကို တားဆီးကာကွယ်ရန် သို့မဟုတ် တုန့်ပြန်အရေးယူရန်အတွက် ဒေသခံ များကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်သည့်အောင်မြင်သော လုပ်ငန်းများ၊ အစိုးရနှင့်အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို အားပေးရန်အတွက် နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးအဖွဲ့အစည်းများက ဆောင်ရွက် သည့် လုပ်ငန်းများ၊ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို သတိပြုနားလည်ခြင်းလုပ်ငန်းများ၊ လူ့အခွင့်အရေးကို ပိုမိုလေးစား ၍ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းများကို ပိုမိုအသိအမှတ်ပြုသည့် ပူးပေါင်းပါဝင်သော မူဝါဒရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ကို ဦးစားပေးသော ရိုးရာသစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုအလေ့အထများကို မူဝါဒတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်း ခြင်းလုပ်ငန်းများ ပါဝင်ကြသည်။

ဤဥပမာများမှ လေ့လာသင်ယူခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်နှင့် အရှေ့တောင်ပိုင်း ဒေသရှိ ထိခိုက်လွယ်သော အခြေအနေကို ဂရုပြုခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ လက်ရှိအခြေအနေ အတွက် ထိရောက်သော ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံစည်းမျဉ်းအချို့ကို ဤစာတမ်းတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်း အခြေခံစည်းမျဉ်းများတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်ကြသည် -

- ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် အတော်အသင့်လွှမ်းမိုးထားသော “အထက်မှအောက်သို့ (top-down)” မဟာဗျူဟာများ (အစိုးရ၊ အလှူရှင်များနှင့် EAO များဦးဆောင်သော မဟာဗျူဟာများ) နှင့် နိုင်ငံတကာမှ ယေဘုယျအားဖြင့် ကူညီပေးနေသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ပြိုင်လျက်၊ “အလယ်မှ စတင်သည့် (middle-out)” မဟာဗျူဟာများ (အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော NGO အဖွဲ့များက ဦးဆောင်သည့် မဟာဗျူဟာများ)၏ တန်ဖိုး။
- မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများ၏ ထိခိုက်လွယ်မှုကို ဂရုပြုလျက်၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကသာ တစ်ဦးတည်း ပိုင်ဆိုင်ပြီး နိုင်ငံတကာအကျိုးသက်ဆိုင်သူများက ဆောင်ရွက်သည့် အကြီးစား ဖွံ့ဖြိုးရေး သို့မဟုတ် ထိန်းသိမ်းရေး စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်မည့်အစား၊ သဘာဝသယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ကရင်လူမျိုးများက ဦးဆောင်ပြီး၊ ထပ်မံချဲ့ထွင်နိုင်သည့် အသေးစားအစုပျိုး လုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။

- စီမံကိန်းသစ်များကိုသာ အစပျိုးဆောင်ရွက်မည့်အစား၊ လက်ရှိတွင် အလုပ်ဖြစ်နေသည့် စီမံကိန်းများ (အထူးသဖြင့် EAO များ၊ အခြေခံလူတန်းစားများနှင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများက ဆောင်ရွက်သည့် အစပျိုးလုပ်ငန်းများ) ကို ဖြစ်နိုင်သမျှ အသိအမှတ်ပြု၍ ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- ပြိုင်ဆိုင်မှုများ ရှိနေဆဲဒေသများတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် EAOs အဖွဲ့များအား စီမံကိန်းများ အကြောင်းခရိုင်/တပ်မဟာအဆင့်အထိ အသိပေးပြီးနောက် (အကောင်းဆုံးအားဖြင့်) ယင်းတို့၏ သဘောတူညီချက် ကို ဖြစ်နိုင်သမျှ ရယူနိုင်ရေးအတွက် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပွဲများနှင့် ခွင့်ပြုချက်များ ရယူဆောင်ရွက် မည့် "သုံးဖွဲ့အထက် သဘောတူညီချက်ရယူခြင်း (triple green light plus)" နည်းလမ်းကို ရှာဖွေဆောင်ရွက်ခြင်း။
- သဘာဝသယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြည်နယ်အဆင့်အထိ လုပ်ပိုင်ခွင့်အဆင့်ဆင့် ခွဲဝေပေးခြင်းကို အားပေးခြင်းအားဖြင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်သို့ နိုင်ငံရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ကူညီနိုင်သည့် စီမံကိန်းများကို မြှင့်တင် ဆောင်ရွက်ခြင်း။

ဤစာတမ်း၏ နိဂုံးချုပ်တွင် အောက်ပါတို့အပါအဝင် လက်တွေ့ကျသော ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု မဟာဗျူဟာများကို အကြံပြုထားပါသည် -

- ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) သစ်တောဌာန၏ အုပ်ချုပ်ရေးစွမ်းရည် တိုးတက်စေရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ အကူအညီများ။
- ကရင်သစ်တောမန်နေဂျာ မျိုးဆက်သစ်များ ပေါ်ထွန်းရေးကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ပေးနိုင်မည့် တက္ကသိုလ် နှင့် သက်မွေး ပညာသင်တန်းအစီအစဉ်များနှင့် ပညာသင်ထောက်ပံ့ကြေးများ။
- လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်ပတ်သက်သည့် ရိုးရာလေ့ထုံးတမ်းနှင့် အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြု၍ အမျိုးသားမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများတွင် ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ထည့်သွင်းပေးခြင်း။
- မြန်မာနိုင်ငံ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် KNU သစ်တောဌာနတို့အကြား ဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ခြင်းနှင့် သစ်တောစီမံ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း။
- ထိန်းချုပ်မှု ရောထွေးနေသော ဒေသတစ်ခုတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်း စီမံကိန်း သို့မဟုတ် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး စီမံကိန်းတစ်ခုကို ရှေ့ပြေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

အထက်ပါ မဟာဗျူဟာများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အကောင်းဆုံး မျှော်မှန်းရလဒ်များအား ရရှိစေ ရေးအတွက် အားလုံးပါဝင်၍ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို သတိပြုနားလည်ထားသော ချဉ်းကပ်နည်းလမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက် သင့်ပါသည်။

၁။ နိဒါန်း

ဤစာတမ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကရင်တိုင်းရင်းသားများ နေထိုင်ရာဒေသများတွင် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို တိုးတက်စေခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုကို ကူညီပေးရန်အတွက် အလားအလာရှိသော မဟာဗျူဟာများနှင့်ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများအား ဆန်းစစ်မှုတစ်ခုပြုလုပ်၍ နိုင်ငံတကာမှ အလှူရှင်များ၊ အကောင်အထည်ဖော်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများအား အချက်အလက်များ ထောက်ပံ့ပေးရန်ဖြစ်သည်။ တာဝန်ယူမှုမရှိသော သယံဇာတထုတ်ယူမှုများ၏ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနိုင်ခြေများကို သရုပ်ခွဲဆန်းစစ်မှုများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အပြုသဘောဆောင်သော နမူနာဖြစ်ရပ်များကို အခြေခံသည့် သင်ယူလေ့လာမှုများနှင့် အကြံပြုချက်များမှာ အတော်ပင်ရှားပါးပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုအတွက် အကြံပြုထားသော အခြေခံစည်းမျဉ်းများနှင့် မဟာဗျူဟာများမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးရလဒ်များကို ရရှိစေပြီးဖြစ်သည့် တာဝန်ယူမှုမရှိသော သဘာဝသယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ နမူနာဖြစ်ရပ်များအား သရုပ်ခွဲဆန်းစစ်မှုကို အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဤစာတမ်းသည် International Alert အဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းအုပ်စုဖြင့် Kaw Lah ဖောင်ဒေးရှင်းက ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အဓိကကွင်းဆင်းသုတေသနလုပ်ငန်းများနှင့်တဆင့်သုတေသနလုပ်ငန်းများကို အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသုတေသနလုပ်ငန်းတွင် အဓိကသတင်းပေးနိုင်သူများအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု (၃၀) ကြိမ်၊ ဘားအံနှင့်ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်များရှိ အစိုးရထိန်းချုပ်နယ်မြေများ၊ KNU ထိန်းချုပ်နယ်မြေများနှင့် ထိန်းချုပ်မှု ရောထွေးနေသော နယ်မြေများ³အတွင်း တည်ရှိနေသည့် ကျေးရွာ (၁၁)ရွာတွင် ဦးတည်အုပ်စုအလိုက် ဆွေးနွေးပွဲများကို အသုံးပြုသည့် အဓိကကွင်းဆင်းသုတေသနလုပ်ငန်းနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ (CSOs)၊ EAOs များ၊ ရပ်ရွာပြည်သူအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ အငြိမ်းစားအစိုးရအရာရှိများ၊ INGOs များနှင့် နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ် (၂၅) ဦးတက်ရောက်ခဲ့သည့် အချက်အလက်စိစစ် အတည်ပြုရေး အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုတို့ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဤစာတမ်းအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်တွင်းစစ်ပဋိပက္ခတွင် ပါဝင်နေကြသည့် အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့အစည်း (၂)ဖက်လုံးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ တချိန်တည်းတွင်ပင် အစိုးရ မဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည့် KNU သည် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ သစ်တောနယ်မြေအများစုကို ထိန်းချုပ်ထားပြီး၊ ရင်းမြစ်(ရန်ပုံငွေ) အထောက်အပံ့ရရှိမှု အလွန်နည်းပါးစွာဖြင့် အုပ်ချုပ်မှု တာဝန်ယူထားရကာ၊ နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းက ယင်းအချက်ကို ကောင်းစွာနားလည်ထားခြင်း မရှိသေးခြင်းကြောင့် ဤစာတမ်း၏ အချို့သောအပိုင်းများတွင် KNU အဖွဲ့၏ မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ထိထိဝင်ဝင် ဦးတည်ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းပါ တွေ့ရှိချက်များသည် အခြားသော သယံဇာတကဏ္ဍများ သို့မဟုတ် ပထဝီဝင်ဒေသများနှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်အမြင်များကို ဖော်ပြထားသော်လည်း၊ ပြဿနာများ၊ ပါဝင်သူ (actors) များနှင့် အခြေအနေများမှာမူ ကဏ္ဍအလိုက်နှင့် ပထဝီဝင်ဒေသအလိုက် ကျယ်ပြန့်စွာ ကွဲပြားခြားနားပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤတွေ့ရှိချက်များအား အလွန်ကျယ်ပြန့်စွာ ချဲ့ထွင်အသုံးပြုရာတွင် ဂရုစိုက်သင့်ပါသည်။

3 အစိုးရထိန်းချုပ်နယ်မြေ၊ အစိုးရမထိန်းချုပ်သည့်နယ်မြေ၊ အုပ်ချုပ်မှုရောထွေးနေသည့်နယ်မြေနှင့် KNU တပ်မဟာနယ်မြေအလိုက် ကျေးရွာအမည်များမှာ တပ်မဟာ (၇)နယ်မြေရှိ ရခိုင်ကျောင်းကျေးရွာနှင့် ဘေးမဲ့တော (ရောထွေး)၊ တပ်မဟာ (၆)နယ်မြေရှိ တောင်တီကျေးရွာ (ရောထွေး)၊ ကျွန်းကျွန်းကျေးရွာ (ရောထွေး)၊ ထီးမူထားကျေးရွာ (ရောထွေး)၊ ကထူးထူးကျေးရွာ(ရောထွေး)၊ လေးကောကျေးရွာ (ရောထွေး)၊ ကျွန်းတောကျေးရွာ (ရောထွေး)၊ ရွှေကုက္ကိုကျေးရွာ (အစိုးရ)၊ တပ်မဟာ (၇) နယ်မြေရှိ ဒူးဝန်းဘုရားကျေးရွာ (အစိုးရ)၊ တပ်မဟာ (၆) နယ်မြေရှိ နီးပိုးကျေးရွာ (KNU)နှင့် အော်လေးကျေးရွာ (KNU) တို့ ပါဝင်သည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် သဘာဝသယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုတို့အကြား မည်သို့ဆက်နွှယ်နေပါသနည်း?

သဘာဝသယံဇာတများအား အုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်စေခြင်းဖြင့် (၁) ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး ကာလများတွင် အဟန့်အတားဖြစ်စေခဲ့သော သဘာဝ သယံဇာတများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများကို လျော့ချပေးနိုင်ခြင်း (၂) လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာများ၊ အခွင့်အရေးများနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို အသိအမှတ်ပြု၍ ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်းဖြင့် မတူကွဲပြားမှုကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း (၃) ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုတည်ထောင်ရေးဟူသော ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်နှင့်အညီ အစိုးရ မဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များအပါအဝင် ပြည်နယ်အဆင့် အာဏာပိုင်များသို့ (ဤနေရာတွင် သစ်တော စီမံအုပ်ချုပ်မှု ဆိုင်ရာ) အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များ ဆင်းသက်ရောက်ရှိစေခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုကို ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။ သဘာဝသယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် ကျားမအားလုံးပါဝင်ခြင်းနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းကို ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်း စေခြင်းဖြင့် အပြုသဘောဆောင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိနိုင်ရေးကိုလည်း ပါဝင်ကူညီပေးပါလိမ့်မည်။

ဤငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုပန်းတိုင်များကို မြန်မာနိုင်ငံ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၏ ပန်းတိုင်များ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ရှေ့နောက်ညီညွတ်မှုရှိစွာ ဆောင်ကြဉ်းသင့်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်ဆိုသည်မှာ တပ်မတော် (မြန်မာတပ်)နှင့် ဒေသတွင်းတွင် EAOs ဟု သိရှိထားသော အစိုးရမဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၂၀) ခန့်တို့အကြား ရာစုနှစ်တစ်ဝက်ကျော်ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်သည့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကို ပြီးဆုံးစေရန် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်သော ပြည်နယ်အဆင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ၊ သဘောတူညီချက်များ၊ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကို စုစည်းထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့သည့် ရိုဟင်ဂျာအကြပ်အတည်းသည် အတော်အသင့်မြင်သာလွှမ်းမိုးနေသော်လည်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်သည် ရာစုနှစ်တစ်ဝက်ကျော် ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်သည့် ပြည်တွင်းစစ်အား အဖြေရာနိုင်မည့် တစ်ခုတည်းသော လုပ်ငန်းစဉ် ဖြစ်နေသောကြောင့် နိုင်ငံတကာ အသိုက်အဝန်းအတွက် မဟာဗျူဟာမြောက် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရာတွင် အရေးကြီးသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတစ်ခုအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ စိန်ခေါ်မှုများရှိနေသော အမျိုးသားနိုင်ငံရေးအခြေအနေများကို ထောက်ရှုလျက်၊ အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်နေသော်လည်း၊ အကူအညီရရှိမှု အလွန်နည်းပါးသော နယ်ပယ်တစ်ခုဖြစ်သည့် သဘာဝသယံဇာတများအား ပြည်နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တိုးတက်စေရန် ဦးတည် ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက နိုင်ငံတကာအကူအညီများသည် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုရလဒ်ကောင်းများကို မြှင့်မားစွာ ရရှိစေလိမ့်မည်ဟူသောအချက်ကို ဤစာတမ်း တွင် တွေ့ရပါလိမ့်မည်။⁴

သမိုင်းစဉ်တလျှောက်လုံးမှ သင်ခန်းစာရယူလျက် သဘာဝသယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်ရေးကို တိုးတက်စေခြင်းသည် လက်ရှိ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးနောက်ပိုင်းကာလတွင် အဓိကနယ်ပယ်ခေါင်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်သင့်ပါသည်။ ၁၉၈၉-၁၉၉၅ ခုနှစ် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူညီချက်များရရှိပြီးနောက်ပိုင်းတွင် တပ်မတော်၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရဌာနများ၊ EAOs များနှင့် ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ယခင်က ဝေးလံခေါင်းပါးခဲ့သည့် နယ်စပ်ဒေသများရှိ သဘာဝသယံဇာတများအား ပိုမိုလက်လှမ်းမီစေမည့် လမ်းသစ်များ ဖောက်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကြောင့် သဘာဝသယံဇာတများ ပျက်စီးပြုန်းတီးခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင် ယိုယွင်းထိခိုက်ခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ ဆုံးရှုံးခြင်း၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ထိန်းသိမ်းရေးအလေ့အထများ နှောင့်ယှက်ခံရခြင်းစသည်ဖြင့် တန်ဖိုးကြီးမားစွာ ပေးဆပ်ခဲ့ရပြီး၊ တိုက်ပွဲများကို လောင်စာ ဖြည့်တင်းပေးသည့် ဝိရောဓိဖြစ်နေသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအဖြစ်သာ ဆက်လက်တည်ရှိနေခဲ့သည်။⁵ သစ်တော သယံဇာတများအား တာဝန်ယူမှုကင်းမဲ့စွာ ထုတ်ယူခြင်းသည် ဤပြဿနာ၏ သိသာထင်ရှားသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်

4 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် A. South et al, 2018
5 K. Woods, Forest governance, timber trade legality and ethnic conflict in Myanmar, Forest Trends presentation, Washington DC, 2015

ဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံနေရသည့် နယ်စပ်ဒေသများတွင် “ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးကို အမြတ်ထုတ်ခြင်း” ဟူသည့် ဆိုးကျိုးအလားအလာအပေါ် စိုးရိမ်မှုများ မြင့်တက်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။⁶

၁၉၈၉-၁၉၉၅ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသော EAOs များသည် (အသိသာဆုံးမှာ မြောက်ပိုင်း ဒေသရှိ ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့) ၂၀၀၈ ခုနှစ် အကြိုနိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများ (အမျိုးသားညီလာခံ) မှတစ်ဆင့် ယင်းတို့၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များ ရရှိစေရေး ဆက်လက်ကြိုးပမ်းရာတွင် လုံးဝ မအောင်မြင်ဖြစ်ခဲ့ရပါ။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစ၍ တပ်မတော်နှင့် စစ်ပွဲများ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။⁷ ဤသမိုင်းကြောင်းကို အခြေခံခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသားများ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် EAOs များသည် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ နိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ဆောင်ရွက်သည့် လက်ရှိ (၂၀၁၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း) ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်အပေါ် ယုံကြည်ရန် ခက်ခဲနေကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဤလေ့လာမှုကို ထောက်ကန်ပေးထားသော အဓိကနှင့်တဆင့်ခံသုတေသနလုပ်ငန်းများအရ အထူးသဖြင့် လူနည်းစုတိုင်း ရင်းသားများအကြားတွင် လက်ရှိ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးကာလသည်လည်း နိုင်ငံရေးအရ ဘက်စုံအဖြေရှာခြင်းထက် (သမိုင်းတလျှောက်ကြိုတွေ့ခဲ့ရသည့်) တာဝန်ယူမှုကင်းမဲ့သော စီးပွားရေးအမြတ် ထုတ်ခြင်းပုံစံမျိုး ထပ်မံဖြစ်ပေါ်လိမ့်မည် ဟူသော စိုးရိမ်မှုများ ရှိနေကြောင်း ထပ်တလဲလဲ ဖော်ပြနေပါသည်။ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက “ငြိမ်းချမ်းရေးမရမီ တွင် မည်သည့်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းမျှ မဆောင်ရွက်ရန်”⁸ တောင်းဆိုနေမှုများမှာ ဤစိုးရိမ်မှုများကို သက်သေပြနေခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းတောင်းဆိုချက်မှာ ပုံမှန်အားဖြင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲထားသည့် နယ်မြေများ သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခဖြစ် ပွားနေဆဲနယ်မြေများတွင် ဘက်စုံငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက် မရရှိမီတွင်လည်းကောင်း၊ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ မပြင်ဆင်ရသေးမီတွင်လည်းကောင်း မည်သည့်အကြီးစားစီမံကိန်းကိုမျှ မဆောင်ရွက်ရန် ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကို (ရေရှည်တွင် အကောင်းဆုံးဖြစ်လာမည်ဟူသော မျှော်မှန်းခံနေရသည့်) နိုင်ငံရေး ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်လာချိန်အထိ စောင့်ဆိုင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ တဖက်တွင်လည်း သမိုင်းစဉ်တလျှောက် ခံစားလာခဲ့ရသည့် သဘာဝသယံဇာတများအား ကုန်ဆုံးပျက်စီးစေသည့် ထုတ်ယူမှုများအား ခွင့်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် ပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ကြောင်းကျိုးညီညွတ်မှုမရှိပါ။ သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုအား ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အကူအညီပေးနေသူများအတွက် စိန်ခေါ်မှုမှာ (နောက်ပိုင်းတွင် အသေးစိတ်ထပ်မံဆွေးနွေးထားသည့် အတိုင်း) သဘာဝသယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အုပ်ချုပ်ရေးအစီအစဉ်များအား တိုးတက်စေခြင်းနှင့်အတူ တာဝန်ယူမှုရှိသော ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအား “အလယ်အလတ်နည်းလမ်း” ဖြင့် ဂရုတစိုက် ရွေးချယ်နေရာချ၍ အကောင် အထည်ဖော်ရန် ဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စုအဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်နှင့်တပြိုင်တည်းတွင် ပြည်နယ်အဆင့်ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှုကို အဘယ်ကြောင့် ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရပါသနည်း?

ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးမှသည် ထာဝစဉ်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက် ရရှိသည်အထိ ဆက်လက် ခရီးဆက်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များနှင့် CSOs များ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် အကျိုး

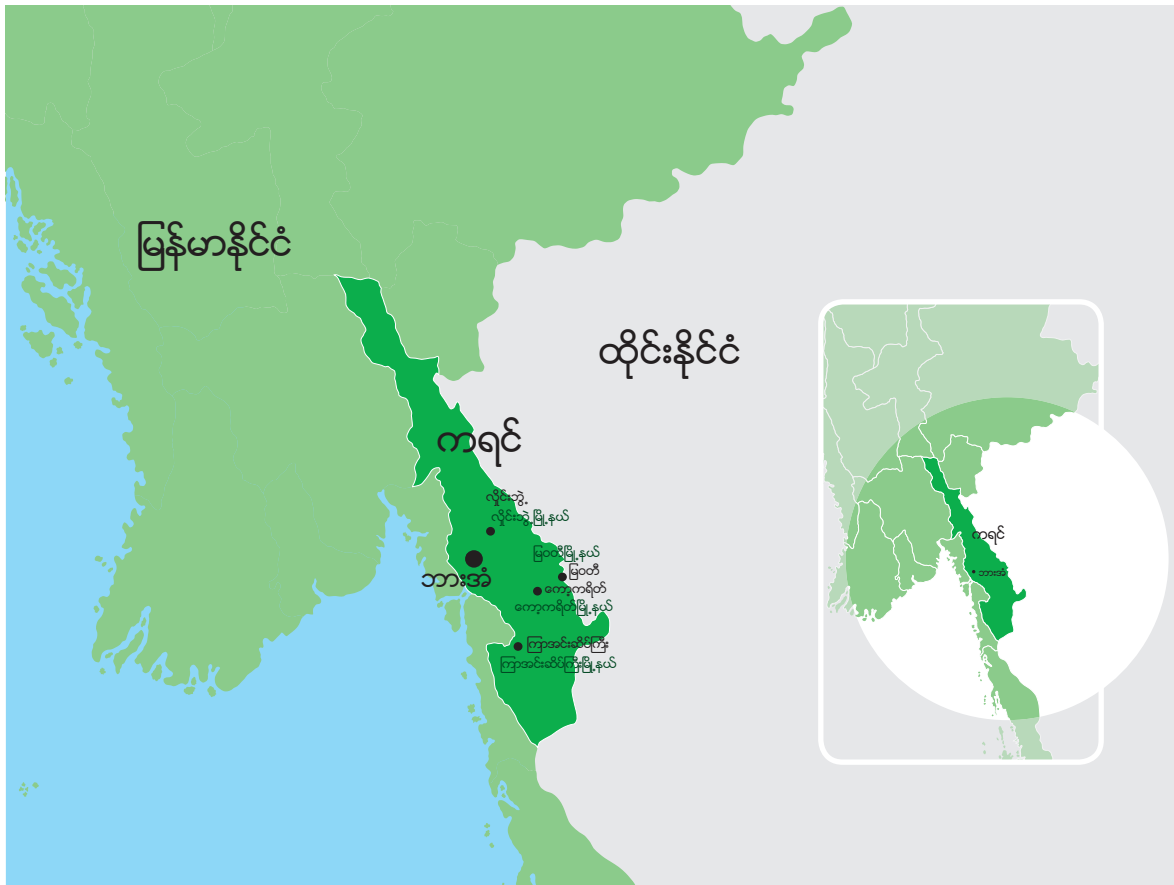
6 ဥပမာအားဖြင့် Murky timber deal raises doubts over Myanmar’s commitment to forestry reform, Environmental Investigation Agency, 19 September 2018, <https://eia-international.org/murky-timber-deal-raises-doubts-myanmars-commitment-forestry-reform/> တွင် ကြည့်ပါ။
7 K. Woods, Ceasefire capitalism: military-private partnerships, resource concessions and military-state building in the Burma-China borderlands, The Journal of Peasant Studies, 38(4), 2011, pp.747-70
8 ဤတောင်းဆိုချက်မှာ မည်သည့်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းမျှ မလုပ်ရန် ရည်ညွှန်းခြင်းမဟုတ်ပေ။ အကြီးစားထုတ်လုပ်ရေး၊ ထိန်းသိမ်းရေး သို့မဟုတ် အခြေခံအဆောက်အအုံစီမံကိန်းများကို ရှောင်ရှားရန် သို့မဟုတ် ဒေသခံပြည်သူများထံမှ ကြိုတင်အသိပေး၍ လွတ်လပ်စွာ ခွင့်ပြုချက်ရယူထားခြင်းမရှိသည့် ပြင်ပမှ အစပျိုးလုပ်ဆောင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို ရှောင်ရှားရန် ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

စီးပွားများကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် ယင်းအဖွဲ့များအား ကူညီပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အဓိက ဖော်ပြထားသည့် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည့် KNU သည် ယင်း၏ နိုင်ငံရေးအင်အားအသင့်အတင့် ရှိခြင်းနှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် NCA တွင် အဦးဆုံးလက်မှတ်ရေးထိုးသူများတွင် ပါဝင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်တွင် ဦးဆောင်ပါဝင်နေသော EAO တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာမှ အကူအညီပေးသူများသည် (မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအား ပေးအပ်ခဲ့သည့် အကူအညီများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက) အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များသို့ တိုက်ရိုက်အကူအညီများကို အနည်းငယ်သာ ပေးအပ်ခဲ့ပြီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများစွာတို့ကိုလည်း လက်လွှတ်ခဲ့ရသည်။ ယင်း အခွင့်အလမ်းများတွင် NCA ကဲ့သို့သော လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်များတွင် ပါဝင်သည့်ပြဌာန်းချက်များအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များအကြားတွင် ပြည်နယ်အဆင့် ဆက်ဆံရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း၊ ပဋိပက္ခကြောင့်ထိခိုက်ခံနေရသည့် နယ်မြေများရှိ ပြည်သူများအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးရလဒ်များ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မည့် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား ဥပဒေစည်းမျဉ်းများဖြင့် သတ်မှတ်ခြင်းစသည်တို့လည်း ပါဝင်ကြသည်။

ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးမှသည် ထာဝစဉ်တည်တံ့သော ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက် ရရှိသည်အထိ ဆက်လက်ခရီးဆက်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်ကိုသာမက၊ နိုင်ငံတွင်းရှိ ပြည်နယ် အဆင့်နယ်မြေများတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုဖြစ်စဉ်များကို ကူညီပေးရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။⁹ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးကို စောင့်ကြည့်ခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံအဆင့်ဆွေးနွေးပွဲများကဲ့သို့သော ပြည်ထောင်စုအဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် ပေးအပ်ခဲ့သော အကူအညီများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက နိုင်ငံတကာမှ ပါဝင်ကူညီသူများအနေဖြင့် အထက်ဖော်ပြပါ ပြည်နယ်အဆင့် အခွင့်အလမ်းများအတွက် အနည်းငယ်သာ ကူညီပေးခဲ့သည်။ ပြည်နယ်အဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းများသည် လက်ရှိတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဆွေးနွေးမှုများ တုန့်ဆိုင်းနေသည်နှင့်အမျှ၊ လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အား အရှိန်အဟုန်မပျက် ဆက်လက် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အရေးပါသော လမ်းကြောင်းတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်ခံရပါသည်။ KNU ဗဟိုဦးစီးဌာနမဟုတ်ဘဲ တိုးတက်မှုမရှိသော အခြေအနေများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရေးအတွက် အရေးပေါ်အစည်းအဝေးတရပ်ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး၊ မြန်မာအစိုးရနှင့် အဆင့်မြင့်ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ဆိုးရွားနေသော အခြေအနေကို ထောက်ပြခဲ့သည်။¹⁰ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ် အဆင်မပြေဖြစ်သွားသည်ဟု စဉ်းစားပါက မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ပြည်သူများက ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကတည်းက ရရှိခဲ့စားခဲ့သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးရလဒ်များ နောက်ကြောင်းပြန်သွားခြင်း၊ တပ်မတော်နှင့် ဆန့်ကျင်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများအကြား တိုက်ပွဲများ ပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊ နိုင်ငံအား အနှောင့်အယှက်အပေးဆုံးဖြစ်နေသည့် နိုင်ငံရေးပြဿနာအချို့ကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ရာစုနှစ်ဝက်အတွင်း အကောင်းဆုံးအခွင့်အရေးကို ဆုံးရှုံးခြင်းစသည်တို့အပါအဝင် မလိုလားအပ်သော အနာဂတ်ပြဿနာများစွာ ဖြစ်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိနေပါသည်။ နိုင်ငံခြေခင်းဆောင်ရွက်မှုများအချင်းချင်း ဆွေးနွေးမှုများ ရှေ့မတိုးနိုင်မည်ဖြစ်နေခြင်းကြောင့် နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းအနေဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ထောက်ပံ့မှုများကို စွန့်လွှတ်သင့်သည်ဟု ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ပါ။ သို့ရာတွင် အားဖြည့် ကူညီပေးထားသည့် ပြည်နယ် အဆင့်ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်းများက ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်လုံး၏ တိုးတက်မှုကို မည်သို့ထိန်းသိမ်းပေးနိုင်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် အဆင်မပြေပါက မလိုလားအပ်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ မဖြစ်ပွားစေရန် မည်သို့ကာကွယ်မည်ကို လည်းကောင်း စဉ်းစားရမည်ဖြစ်ကြောင်းကို တွန်းအားပေးနေပါသည်။

9 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် A. South et al, 2018
 10 ၂၀၁၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၆)ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ်သည့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ (၁၆) ကြိမ်မြောက်ညီလာခံပြီးနောက် ဆက်လက်ပြုလုပ်သည့် KNU ဗဟိုဦးစီးဌာနမဟုတ်ဘဲ ပဋိပက္ခအကြိမ် အရေးပေါ်အစည်းအဝေးထုတ်ပြန်ကြေညာချက် - <https://www.burmalink.org/statement-of-the-central-standing-committees-5th-emergency-meeting-after-the-16th-karen-national-union-congress/>

အဓိကကွင်းဆင်းသုတေသနများပြုလုပ်ခဲ့သော တည်နေရာပြမြေပုံ

အဘယ်ကြောင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို အထူးဦးတည်ထားပါသနည်း?

သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို ဦးတည်အာရုံစိုက်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုအတွက် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်ကို ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး အတွက်လည်းကောင်း၊ အထူးသဖြင့် ကရင်တိုင်းရင်းသားများအတွက်လည်းကောင်း အရေးပါသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကျွန်းသစ်အပါအဝင် အဖိုးတန်သစ်များကြောင့် ကျော်ကြားပါသည်။ အထူးသဖြင့် ကျေးလက်၊ တောင်ပေါ်နှင့် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ ပြည်သူများစွာတို့သည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် သစ်တောများနှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို မှီခိုနေရပြီး၊ ယင်းသစ်တောများသည်လည်း လျင်မြန်စွာ လျော့ကျလာနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းအလိုက် မတူညီသော နှုန်းများဖြင့် သစ်တောအဆင့်အတန်းနိမ့်ကျမှုများ ရှိနေသော်လည်း အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသသည် ထူထပ်သော သစ်တောများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းနေဆဲဖြစ်သည်။ (ပဲခူး ၄၅%၊ ကရင် ၇၄%၊ တနင်္သာရီ ၈၆%၊ မွန် ၃၈%နှင့် ကယား ၈၁%)¹¹

သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို ဦးတည်အာရုံစိုက်ခြင်းဖြင့် အနာဂတ်ကာလ ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှုများကို အသိအမှတ်ပြုစေမည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်ကို ထောက်ပံ့ပေးပါသည်။ KNU အဖွဲ့၏ သစ်တောဌာနမှ ဖဒိုမန်းဘထွန်းက ကရင်တိုင်းရင်းသားများအတွက် သစ်တောများ၏ အရေးပါပုံကို အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြခဲ့သည် -

11 Ecodev နှင့် အခြားနည်းပညာအဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် Forest Cover Change 2002–2014, Yangon, 2016

“ကျွန်တော်တို့ ကရင်တိုင်းရင်းသားတွေက တောထဲမှာ နှစ်ပေါင်းထောင်ပေါင်းများစွာ နေထိုင်လာ ခဲ့တာပါ။ ကျွန်တော်တို့က သစ်တောတွေအကြောင်း သိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရှင်သန်ရပ်တည်ဖို့အတွက် သစ်တောတွေကို လုံးဝမှီခိုခဲ့ကြရတယ်။ အသိပညာတွေကိုလည်း မျိုးဆက်တစ်ခုကနေတစ်ခု လက်ဆင့် ကမ်းပေးခဲ့ကြတယ်။ --- ကျွန်တော်တို့မှာ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် မရှိခင်တုန်းက ဒီအသိပညာတွေကို ရိုးရာဓလေ့အတိုင်း ထိန်းသိမ်းထားခဲ့ကြတယ်။ အခုဆိုရင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောစီမံ အုပ်ချုပ်မှုလို အခေါ်အဝေါ်တွေ ရှိလာကြပြီ။ ဒါပေမဲ့ အခေါ်အဝေါ်တွေ မပေါ်ခင်ကတည်းက ကျွန်တော် တို့ဆီမှာ ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံတွေ၊ အလေ့အထတွေ ရှိပြီးသားဖြစ်ပါတယ်”¹²

သစ်တောသယံဇာတများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှုနှင့် အသုံးပြုခွင့်များအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အတွင်း အချေအတင်ဆွေးနွေးမှုများ ထပ်မံပြုလုပ်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ် လည်းဖြစ်သည်။ ထိုဆွေးနွေးမှုများတွင် ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှု၊ IDP နှင့် ဒုက္ခသည်များ နေရပ်ပြန်ခြင်း၊ အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားများအဖွဲ့များအကြား နယ်မြေထိန်းချုပ်ခြင်း၊ ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း၊ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာများနှင့် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ သယံဇာတများအား မျှဝေခြင်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးစသည်တို့ ပါဝင်ကြသည်။ ထိုအချေအတင်ဆွေးနွေးမှုများသည် အနာဂတ်ကာလ ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုတွင် မည်သည့် အခွင့်အရေးများ၊ ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှုများနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုများကို မည်သည့်အတိုင်းအတာ အထိ ဗဟိုမှ ဦးစီးချုပ်ကိုင်မည် သို့မဟုတ် မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ ပြည်နယ်အဆင့်အား ဆင်းသက်ခွဲဝေပေးမည် ဟူသော မြန်မာနိုင်ငံငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု၏ ပါဝင်ကျသော မေးခွန်းတွင်သာ ရစ်ဝဲယှက်နှွယ်နေပါသည်။ ဤ မေးခွန်းအတွက် တပ်မတော်၏ အဖြေမှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် စံနမူနာပြထားသည့် အတိုင်းပင်၊ သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ မျှော်မှန်းချက်များကို လွှဲဖယ်၍ စွဲကိုင်ထားသော ယခင်အမြင် ကိုပင် ကိုယ်စားပြုနေမည်ဖြစ်သည်။

အပြန်အလှန်အားဖြင့် သစ်တောများအား လွှဲမှားစွာစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းသည် သမိုင်းစဉ်တလျှောက်လုံးတွင် မလုံခြုံမှုများ၊ ပဋိပက္ခများ၊ လူမှုဆိုင်ရာနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်ပျက်စီးမှုများကိုသာ ဖန်တီးပေးခဲ့သည်။ သစ်တောဖုံးလွှမ်းခြေ များအား စိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲကြခြင်းနှင့်အတူ၊ တရားမဝင် သစ်ထုတ်ခြင်းသည် သစ်တောများ လျင်မြန်စွာ ပြုန်းတီးမှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းစနစ်ဆုံးရှုံးမှုများ၊ ရိုးရာဓလေ့အရ ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် မြေယာများမှ ဆန္ဒမပါ ဘဲ ရွှေ့ပြောင်းခံရခြင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင် ယိုယွင်းပျက်စီးခြင်း နှင့်အများပြည်သူနစ်နာမှုတို့၏ ဇာစ်မြစ်များဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ တစ်ခါတရံတွင် တပ်မတော်က (မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့မြောက်ပိုင်းဒေသရှိ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခပိုင်းထိန်းသော နယ်မြေများ တွင်) EAOs များအား တိုက်ခိုက်ရာ၌ တရားမဝင်သစ်ထုတ်ခြင်းကို အကြောင်းပြချက်တစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုတတ်ကြသည်။¹³ လတ်တလောတွင် KNU နှင့် အစိုးရနှစ်ဖက်လုံးက မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် နောက်ထပ်သစ်တော ပြုန်းတီးမှုများ မဖြစ်ပေါ်စေရန် ကြိုတင်ကာကွယ်သည့်အနေဖြင့် သစ်ထုတ်မှုများကို ယာယီပိတ်ပင်ခဲ့ကြသော်လည်း၊ သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက်တွင် တပ်မတော်နှင့် KNU အဖွဲ့တို့သည် (အခြားသော EAOs များထက်) သစ်ကို ရန်ပုံငွေ ဇာစ်မြစ်တစ်ခုအဖြစ် ကြိမ်ဖန်များစွာ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။^{14,15}

မြန်မာနှင့် ကရင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် မိတ်ဖက်ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်နေသည့် နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းအတွက် စိန်ခေါ်မှုမှာ

12 K. Jolliffe, Ceasefires, governance and development: The Karen National Union in times of change, San Francisco: Asia Foundation, 2016
13 ဥပမာအားဖြင့် Myanmar Army seizes rebel camps, kills insurgents in Kachin State, Radio Free Asia, 5 January 2018, <https://www.rfa.org/english/news/myanmar/myanmar-army-seizes-rebel-camps-kills-insurgents-in-kachin-state-01052018161739.html> တွင် ကြည့်ပါ။
14 Kaw Lah Foundation, Role of forest governance in peacebuilding in ceasefire Karen areas of Myanmar, International Alert, 2018 (unpublished)
15 The Myanmar Government’s nationwide logging ban covered the financial year 2016–2017 and has since been lifted, except in Bago Yoma where it has been extended for 10 years due to the extent of forest cover damage.

သစ်တောကဏ္ဍတွင် သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက် ဖြစ်တည်နေသော “သယံဇာတကျိန်စာ”များအား ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ ဆင်းရဲသူများကို ဦးစားပေးမှု၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာတည်တံ့မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုကို ကူညီပေးနိုင်မှုတို့ ပိုမို ဖြစ်စေသည့် နိုင်ငံရေးအလေ့အထများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲနိုင်ရေးပင် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းက ဆောင်ရွက်ပေးရန်လိုအပ်သည့် လုပ်ငန်းတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမှာ (အထူးသဖြင့် EAOs အဖွဲ့များ၏) လက်ရှိ ရှိထားပြီးသော သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အသိအမှတ်ပြုရန်၊ ပုံစံတကျ ဥပဒေပြုရန်နှင့် ခိုင်မာအားကောင်းစေရန်ပင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ အသိုက်အဝန်းသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ယင်းလုပ်ငန်း များအကြောင်း အသိအမြင်နည်းပါးကြပါသည်။ ထို့အပြင် သမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက် အတွေ့အကြုံများမှ သင်ခန်းစာထုတ် နုတ်ရယူပြီးနောက်၊ လက်ရှိ ထိခိုက်လွယ်သော နိုင်ငံရေးနှင့် လုံခြုံရေးအခြေအနေများကို သိမြင်နားလည်၍ ယင်းတို့နှင့် လိုက်လျောညီထွေ ပြုပြင်ထားသော လုပ်ငန်းနယ်ပယ်သစ်များလည်း ရှိပါသေးသည်။ (ဤစာတမ်း၏ အခန်း ၃ နှင့် အခန်း ၄ တို့တွင် ကြည့်ပါ။)

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသ၏ ပြည်နယ်အဆင့် နောက်ခံအကြောင်းအရာများ

ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်း တို့ပါဝင်သော မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် KNU နှင့် မြန်မာအစိုးရတို့လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် နှစ်ဖက်ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးစာချုပ်နှင့် ဆက်လက်၍ KNU က လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော ၂၀၁၅ ခုနှစ် NCA စာချုပ်များမှစ၍ လျင်မြန်သော ပြောင်းလဲမှုများကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။¹⁶ ထိုသဘောတူညီချက်များက အပြုသဘော ဆောင်သော သက်ရောက်မှုများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုနှစ်မျိုးလုံးကို မိတ်ဆက်ပေးလာခဲ့သည်။ အပြုသဘောဆောင် သော သက်ရောက်မှုများတွင် ပဋိပက္ခနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးလာခြင်း၊ လွတ်လပ်စွာ သွားလာ နိုင်မှုတိုးလာခြင်း၊ လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများ လျော့ကျလာခြင်း၊ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက အရပ်သားများအား နှိပ်စက်မှု လျော့ကျလာခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများက နိုင်ငံသားအဖြစ် ပိုမိုချိတ်ဆက်ပါဝင်လာကြခြင်း၊ လူမှုဝန်ဆောင်မှုများ ပိုမို တိုးတက်ရရှိခြင်း၊ ကာလရှည် IDP နှင့် ဒုက္ခသည်များပြန်လည်နေရာချထားရေးအတွက် ယာယီအခွင့်အလမ်းများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းတို့ ပါဝင်ကြသည်။¹⁷

အတော်အသင့် ငြိမ်းချမ်းသော အခြေအနေသည် ဆက်သွယ်ရေး နှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အဆောက်အအုံများဖွံ့ဖြိုးမှု ၊ သဘာဝသယံဇာတများကို ပိုမိုလက်လှမ်းမီမှု၊ ပြင်ပ(မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းနှင့် နိုင်ငံခြား) ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ တိုးတက်မှု နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများထဲမှ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ သဘာဝသယံဇာတထုတ်ယူခြင်း၊ စက်ရုံများ၊ ရေအား လျှက်စစ် နှင့် ကျောက်မီးသွေး ဓာတ်အားပေးရုံများအစရှိသော လုပ်ငန်းများ တိုးတက်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ အဆိုပါ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးကို အချို့သောသူများက ကြိုဆိုကြသော်လည်း အားနည်းသော စီမံအုပ်ချုပ်မှု နှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုတို့ အတူတကွ ပေါင်းစည်းမိသောအခါ အဆိုပါ ဖွံ့ဖြိုးရေးများသည် မြေယာသိမ်းဆည်းမှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများ ဆုံးရှုံးမှု၊ ဒေသခံများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှု သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုချက်ရယူရန် ပျက်ကွက်မှုများ၊ IDP များ အသက်ရှင်ရပ်တည်နိုင်စွမ်း နှင့် ဒုက္ခသည်များ နေရပ်သို့ ပြန်လည်နေရာချထားရေးများအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများ အပါအဝင် မြောက်များစွာသော ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။¹⁸ ဤဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများသည် (ပစ်ခတ်

16 အခြားသော (ကရင်နှင့် ကရင်မဟုတ်သော) EAOs များကလည်း နှစ်ဖက်ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးစာချုပ်နှင့် NCA စာချုပ်များကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြ သော်လည်း၊ ထိုအဖွဲ့များတွင် ကောင်းစွာ ဖွံ့ဖြိုးနေသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များ မရှိကြဘဲ၊ နယ်မြေနှင့် ဒေသခံ လူဦးရေအရ လွှမ်းမိုးသက်ရောက်မှုလည်း အားနည်းခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းတွင် ထိုအဖွဲ့များကို မဖော်ပြထားပါ။
17 Myanmar Information Management Unit (MIMU) and Peace Support Fund, Situation analysis of Southeastern Myanmar, Yangon: MIMU, 2016
18 အထက်ပါအတိုင်း။

တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသည် လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားများ၏ ရေရှည်နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် ဘက်စုံ ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်ရရှိစေမည့် အာမခံချက်မရှိဘဲ၊ ဒေသခံပြည်သူများအတွက် ဆိုးကျိုးများကိုသာ ဖြစ်စေလိမ့် မည်ဟူသော) ယခင်က ဖော်ပြခဲ့သည့် ကြောက်ရွံ့မှုများကို အတိုင်းအတာတခုအထိ မီးထိုးပေးနိုင်ခြင်းကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်ကို ခြိမ်းခြောက်နေကြပါသည်။ ထိန်းချုပ်မှုရောထွေးနေသည့် နယ်မြေများရှိ ဒေသခံများသည်လည်း အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များ၏ အပြိုင်ဖြစ်နေသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များဖြင့် ရင်ဆိုင်ရပါမည်။ ဤစနစ်များ ကြောင့် အခွန်များ နှစ်ထပ်ကွမ်းပေးဆောင်ရနိုင်သည့် သို့မဟုတ် သဘာဝ သယံဇာတများအား ပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ အသုံးပြုခွင့် နှင့်ပတ်သက်သည့် နှစ်ထပ်ကွမ်းစည်းကမ်းချက်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ ဖြစ်လာနိုင် ပါသည်။¹⁹

အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသ၏ ဤသို့ လျင်မြန်စွာပြောင်းလဲတတ်ပြီး ထိခိုက်လွယ်သော အခြေအနေကို များသောအားဖြင့် “ကြားဖြတ်ကာလ”တစ်ခုအဖြစ် နားလည်ထားကြသည်။ သို့သော် “ကြားဖြတ်ကာလ” ဟူသော အသုံးအနှုန်းအား အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုရာတွင်မူ ပဋိပက္ခတွင်ပါဝင်နေကြသည့် အဖွဲ့များအချင်းချင်း ငြင်းခုံနေကြဆဲဖြစ်ပါသည်။²⁰ “ကြားဖြတ်ကာလ” ဆိုသည်မှာ ယေဘုယျအားဖြင့် NCA စာချုပ်လက်မှတ် ရေးထိုးချိန်နှင့် ပြည်ထောင်စု သဘောတူညီချက်ဟု သိထားကြသော ဘက်စုံငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်ကိုဆက်လက်သဘောတူညီလက်မှတ်ရေးထိုး၍ ယင်းကိုအကောင်အထည်ဖော်ချိန် တို့အကြားရှိ ကာလကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ “ကြားဖြတ်ကာလ” သည် NCA စာချုပ်၏ အခန်း (၆)ပါ ကြားကာလအတွင်း ဆောင်ရွက်ရမည့်အစီအစဉ်များကိုလည်း ဆိုလိုပါသည်။ ယင်းအစီအစဉ်အရ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် EAOs များ၏ အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ဆောင်ချက်များကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားပြီး၊ ဒေသခံပြည်သူများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု ကြီးမားနိုင်သော စီမံကိန်းကြီးများဆောင်ရွက်ရန်ရှိပါက သဘာဝသယံဇာတများပွင့်လင်းမြင်သာမှုဖော်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း (EITI) ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လိုက်နာရန် တောင်းဆိုထားကာ၊ EAO ဆိုင်ရာ ပြဿနာများရှိနေသည့် ဒေသများတွင် အစိုးရနှင့် EAOs အဖွဲ့များအချင်းချင်း ပိုမိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြရန် အဆိုပြုထားသည်။²¹ ဤစာတမ်း၏ နောက်ပိုင်း အခန်းများတွင် အကြံပြုထားသည့် မဟာဗျူဟာများသည် လက်ရှိ အခြေအနေ၏ ထိခိုက်လွယ်မှုနှင့် NCA စာချုပ်ပါ ကြား ကာလအတွင်းဆောင်ရွက်ရမည့်အစီအစဉ်များအား အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်နေခြင်းတို့ကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြထား သည်။²²

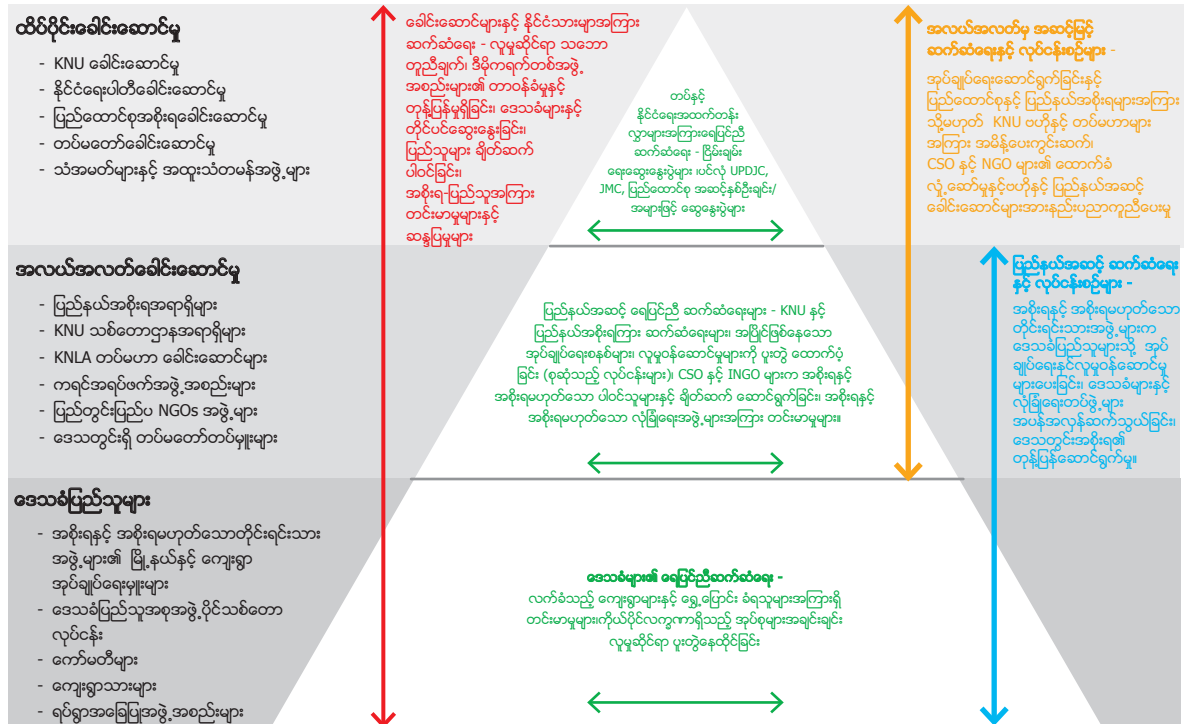
ဤစာတမ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များအတွက်၊ လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုတွင် အခွင့်အလမ်းများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ပုံ (၁) တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပဋိပက္ခမှ အသွင်ကူးပြောင်းခြင်းစံပြုပုံစံဖြင့် နားလည်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဤစံပြု ပုံစံတွင် အကျိုးသက်ဆိုင်သူများအကြား ဒေါင်လိုက်ဆက်ဆံရေးနှင့် ရေပြင်ညီဆက်ဆံရေး နှစ်မျိုးလုံးသည် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွား ရသည့်အကြောင်းရင်းများ သို့မဟုတ် ငြိမ်းချမ်းရေးဖန်တီးခြင်းကို နားလည်စေရန် အတိုင်းအတာတခုအထိ အရေးကြီး ကြောင်း ဖော်ပြထားသည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အထူးသက်ဆိုင်နေပါသည်။²³

19 K. Jolliffe, Ethnic conflict and social services in Myanmar’s contested regions, San Francisco: Asia Foundation, 2014
20 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် A. South et al, 2018
21 ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအကြား ချုပ်ဆိုသည့် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ် တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူ စာချုပ် (၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်)
22 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် A. South et al, 2018
23 J.P. Lederach, Building peace: Sustainable reconciliation in divided societies, Washington DC: United States Institute for Peace Press, 1997

ပုံ (၁) - ကရင်ဒေသများတွင် သစ်တောကဏ္ဍနှင့် ဆက်စပ်လျက် အကျိုးသက်ရောက်မှုများအကြား ဆက်ဆံရေးများနှင့် ဖြစ်စဉ်များ

ပါဝင်သူများ

ဆက်ဆံရေးအမျိုးအစားများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ

John Paul Lederah, Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies (Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, 1997), 39 မှ ဆင့်ပွားရယူထားသည်

၂။ တွေ့ရှိချက်များ - သဘာဝသယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ နမူနာကောင်းများကို အခြေခံ၍ တည်ဆောက်ခြင်း

ဤအခန်းတွင် စာအုပ်စာတမ်းများအား ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ အဓိကကွင်းဆင်းသုတေသနလုပ်ငန်းများ၊ အဓိက သတင်းပေးသူများအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းနှင့် အချက်အလက်စိစစ်အတည်ပြုရေး အလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲများမှ အထောက်အထားဖြစ်ရပ်များကို တင်ပြထားပြီး၊ ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံနေရသည့် ဒေသများတွင် လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေး ဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည့် သစ်တော (နှင့် အခြားသော သဘာဝသယံဇာတများ) စီမံအုပ်ချုပ်မှု အလေ့အထများ၏ နမူနာများကို အထူးအာရုံစိုက်ထားသည်။ ဤဥပမာများအရ ကောင်းစွာစဉ်းစားဆောင်ရွက်သော သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုလုပ်ငန်းများ၏ ဖုံးကွယ်နေသော ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ပေးနိုင်မှုအလားအလာများကို ထုတ်ဖော်ပြနေပြီး၊ ဤအစီရင်ခံစာအတွက် စစ်တမ်း ကောက်ယူမှုတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့ကြသူများစွာတို့၏ အမြင်ကိုလည်း ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်စေပါသည်။ ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့သူများက နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းသည် လက်ရှိသစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု စနစ်များ၊ ကရင်လေ့ထုံးတမ်းများ၊ အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အစပျိုးလုပ်ငန်းများ၊ KNU ၏ မူဝါဒများနှင့် ကရင်ဒေသ များတွင် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ အကြောင်းကို ကောင်းစွာသိရှိနားလည်ထားခြင်းမရှိဟု ခံစားနေရပါသည်။²⁴

ဤသုတေသနအတွင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပြီး၊ အချက်အလက်စိစစ်အတည်ပြုရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည့် KNU အဖွဲ့၏ ကော်သူးလေသစ်တောဌာနအရာရှိများက မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် KNU အဖွဲ့မှ ထိန်းချုပ် ထားသည့် နယ်မြေများနှင့် ထိန်းချုပ်မှုရေးထွေးနေသည့် နယ်မြေများတွင် ကျင့်သုံးနေသည့် မြေယာနှင့် သစ်တော ဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများအကြောင်း (ဥပမာ - ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ကော်သူးလေသစ်တောဌာနကို စတင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် သမိုင်းကြောင်း) ကို အသေးစိတ် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။²⁵ တချိန်တည်းတွင် ကရင်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုကွန်ရက် (KESAN) မှ ကိုယ်စားလှယ်များကလည်း ဌာနကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ ထိန်းသိမ်းရေးအလေ့အထများ၏ တန်ဖိုးနှင့် ထိုအလေ့အထများအား ၂၀၁၈ ခုနှစ် KNU သစ်တောမူဝါဒတွင် ပေါင်းစပ် ထည့်သွင်းနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံကို အလေးအနက်တင်ပြခဲ့သည်။²⁶

ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်လုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် လက်ရှိဆောင်ရွက်နေသည့်လုပ်ငန်းများကို အာရုံစိုက်ခြင်းသည် အကျိုးဖြစ် စေပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသ၏ အခြေအနေမှာ အလွန်ရှုပ်ထွေး၍ လျင်မြန်စွာပြောင်းလဲ နေကာ လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်များနှင့် အကောင်အ ထည်ဖော်သည့်အဖွဲ့အစည်းများသည် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသည့် ဒေသခံအခြေအနေများ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ရှုပ်ထွေးမှုများကို အသိအမှတ်ပြု တန်ဖိုးထားခြင်းမရှိသော အစီအစဉ်သစ်များအား အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရည်ရွယ်ထားခြင်းမရှိသော အန္တရာယ်ဖြစ်စေသည့် အကျိုးဆက်များကို ဖန်တီးခဲ့ကြသည်။ ထိုစီမံကိန်းများကြောင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် တန်ဖိုးများ၊ သက်ဆိုင်ရာနယ်ပယ်များတွင် တက်ကြွ လှုပ်ရှားနေပြီးဖြစ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို မရည်ရွယ်ဘဲ ပျက်စီးပြိုလဲစေခဲ့သည်။ နိုင်ငံတကာ

24 Kaw Lah Foundation validation workshop, 18 August 2018
25 ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် KNU သစ်တောဌာနအကြီးအကဲ ဖခိုမန်းဘထွန်းနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် - Kaw Lah ဖောင်ဒေးရှင်းမှ ပြုလုပ်သည့် အချက်အလက်စိ စစ်အတည်ပြုရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် KNU သစ်တောဌာနကိုယ်စားလှယ်၏ ဆွေးနွေးထုတ်ပြန်ချက်များ (၂၀၁၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၈ ရက်)
26 Kaw Lah ဖောင်ဒေးရှင်းမှ ပြုလုပ်သည့် အချက်အလက်စိစစ်အတည်ပြုရေးဆွေးနွေးပွဲတွင် တင်သွင်းသည့် ဆွေးနွေးထုတ်ပြန်ချက်များ (၂၀၁၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၈ ရက်)

အဖွဲ့အစည်းများက မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ (နှင့် ကရင်နိုင်ငံရေးအဖွဲ့များ/ကရင်အရပ်ဖက်အကျိုးသက်ဆိုင်သူ မဟုတ်သူများ) နှင့် မိတ်ဖက်ဖွဲ့စည်း၍ ကရင်ဒေသများနှင့် အထူးသဖြင့် KNU ထိန်းချုပ်ထားသည့် သို့မဟုတ် ဩဇာလွှမ်းမိုးသည့် ဒေသများတွင် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်သောအချိန်တွင်လည်းကောင်း၊ စီမံကိန်းများကြောင့် ထိခိုက်နိုင်သော ဒေသခံပြည်သူများ ကျေနပ်သည်အထိ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ရန် ပျက်ကွက်သောအချိန်တွင် လည်းကောင်း၊ ဤလေ့လာမှုအတွင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် ကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ စိုးရိမ်မှုမှာ အထူးပင် သိသာပါသည်။

ဖြေကြားသူတစ်ဦးက “နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းတွေက စီမံကိန်းကြီးတွေ ဆောင်ရွက်နေကြတယ်။ အဲဒီ စီမံကိန်းတွေက ပြဿနာအကြီးကြီးတွေ ဖြစ်စေတာပဲ။ ဒေသခံတွေက မြေယာတွေ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းတွေ ဆုံးရှုံးနေ ကြရတယ်” ဟု မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။²⁷ ဥပမာအားဖြင့် ယခင်စစ်ပွဲများဖြစ်ပွားခြင်းကြောင့် ထွက်ပြေးခဲ့ရသည့် ဒေသခံများက ၎င်းတို့ မူလနေထိုင်ခဲ့သည့် ယခုစီမံကိန်းသစ်နေရာများသို့ ပြန်လာနိုင်ရန် မျှော်လင့်နေသည့် အကျိုးစီးပွားများ အပါအဝင် ဒေသခံပြည်သူများ၏ စိုးရိမ်မှုများကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်း ဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်ပါက INGO များမှ ရည်ရွယ်ချက် ကောင်းမွန်စွာဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်နေသည့် ထိန်းသိမ်းရေးစီမံကိန်းများသည်ပင် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် CSOs များ၏ ဆန့်ကျင်မှုကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။²⁸ ဤသို့သော ဝေဖန်ချက်များ၏ ခိုင်မာမှုကို အသိအမှတ်ပြုရန် အရေးကြီး သော်လည်း၊ ထိုဝေဖန်မှုများ သည် ဤစာတမ်း၏ဦးတည်ချက်မဟုတ်ပါ။ ဤစာတမ်းတွင် အလုပ်မဖြစ်သည့် စီမံကိန်းများကို ထပ်တလဲလဲ ဖော်ပြနေခြင်းထက်၊ ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများကို လျော့ချပေးနိုင်ပြီး၊ အပြုသဘောဆောင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို ပေးနိုင်ခဲ့သည့် သဘာဝသယံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်ရေး စီမံကိန်းများ မှ မည်သည့်သင်ခန်းစာများ ထုတ်နုတ်ရယူနိုင်သည်ကို ဆွေးနွေးထားပါသည်။

အခွင့်အရေးများကို လေးစား၍ လေ့ထုံးတမ်းများကို အသိအမှတ်ပြုထားသည့် ပူးပေါင်းပါဝင်သော မူဝါဒရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ

သမိုင်းတလျှောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မူဝါဒရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များမှာ အထက်မှအောက်သို့ ဆင်းသက်သည့် နည်းလမ်းသာဖြစ်ပြီး၊ တပ်မတော် သို့မဟုတ် အစိုးရကို ကိုယ်စားပြုခြင်းမရှိသည့် အကျိုးသက်ဆိုင်သူများ (တပ်မတော် မဟုတ်သူများ၊ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများနှင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ) ကို ဖယ်ထုတ်ထားခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် လွန်နှစ်များတွင်မူ ပိုမိုပူးပေါင်းပါဝင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များသို့ နှေးကွေးစွာ ပြောင်းလဲလာခဲ့ပြီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဦးစား ပေးသော၊ ဆင်းရဲသူများကို ဦးစားပေးသော မူဝါဒများနှင့် လုပ်ငန်းများ ပေါ်ပေါက်လာတော့မည်ဟူသော နမိတ် ကောင်းများ စတင်ခဲ့သည်။ ဥပမာတစ်ခုမှာ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုဝါဒ (NLUP) ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာမှ စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများနှင့် မြန်မာ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများက ဤမြေအသုံးချမှုဝါဒကို မြန်မာနိုင်ငံသ မိုင်းတလျှောက်လုံးတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု နှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုအရှိဆုံးသော မူဝါဒရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်အဖြစ် ချီးကျူးခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသားမြေ အသုံးချ မူဝါဒရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး (၁၄)ခုတွင် အများပြည်သူနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ခဲ့ကာ၊ ရလဒ်အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ မြေယာအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အဆင့်ဆင့်သော ပြဌာန်းချက်များ ပါဝင်ခဲ့သည်။ သို့သော် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုဝါဒပါ ထိုပြဌာန်းချက်များကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရန် လက်ရှိအစိုးရအား တိုက်တွန်း နေရဆဲဖြစ်ပြီး၊ ပြည်တွင်းပြည်ပထောက်ခံကူညီသူများက ထိုပြဌာန်းချက်များကို တက်ကြွစွာ ကာကွယ်ပေးခြင်းမရှိပါက

27 KNU အရာရှိတစ်ဦး၏ တစ်ဦးချင်းဆွေးနွေးချက် (၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၈ ရက်)
28 J. Caroll, Displaced villagers in Myanmar at odds with UK charity over land conservation, The Guardian, 2 November 2018, <https://www.theguardian.com/global-development/2018/nov/02/displaced-villagers-myanmar-at-odds-with-uk-charity-over-land-conservation-tanintharyi>

ယင်းတို့ကို အမျိုးသားမြေအသုံးချဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းနိုင်ဖွယ်မရှိပါ။²⁹ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မြေလွတ်မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေသည် အမျိုးသားမြေ အသုံးချမှုဝါဒနှင့် NCA ကတိကဝတ်များနှင့် ဆန့်ကျင်နေပြီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အတွက် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေတစ်ခု ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကျယ်ပြန့်စွာဝေဖန်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။³⁰

KNU အဖွဲ့သည် ကိုယ်ပိုင် မြေယာမူဝါဒ (၂၀၁၄) ကိုရေးဆွဲရာတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်သော နည်းလမ်းကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ ထိုမြေယာမူဝါဒသည် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့တစ်ခုက ရေးဆွဲသည့် အပြိုင်မူဝါဒတစ်ခု ဖြစ်ပြီး၊ အစိုးရက ရေးဆွဲသည့် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုဝါဒနှင့် ချိတ်ဆက်ထားခြင်းမရှိပေ။ KNU ၏ မူဝါဒသည် (မြေယာနှင့် မြေပေါ် မြေအောက်သယံဇာတများအားလုံးကို နိုင်ငံတော်ကသာ ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု သတ်မှတ်ပြဌာန်းထားသော ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုသို့မဟုတ်ဘဲ) KNU နယ်မြေများတွင် လုပ်ကိုင်နေသည့် ဒေသခံများက အမှန်တကယ်မြေပိုင်ဆိုင်နိုင်ခြင်း၊ ကရင်ခလေးထုံးတမ်းများ (kaw စနစ်)ကို အသိအမှတ်ပြုထားခြင်း၊ အမျိုးသမီးများ အမွေဆက်ခံနိုင်ခွင့်၊ မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် အသုံးပြုခွင့်၊ မြေယာအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တွင် ပါဝင်နိုင်ခွင့်တို့ကို အသိအမှတ်ပြု၍ စည်းကမ်းချက်များ သတ်မှတ်ပေးထားခြင်းတို့ကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုထောင့်မှ ကြည့်ပါက ပိုမိုတိုးတက်သော မူဝါဒတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။³¹ KNU သည် သစ်တောမူဝါဒကိုလည်း ပြန်လည်ရေးဆွဲထားရာ၊ ကျေးရွာသားများ၏ မရှိမဖြစ်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများအတွက် သစ်တောများအား အသုံးပြုခွင့်ကို ကာကွယ်ပေးရန်၊ ခလေးထုံးတမ်းများကို ကာကွယ်ပေးရန်၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရန်နှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသေချာစေရန် ဦးတည်ထားသည်။

အမျိုးသားမြေအသုံးချမှု မူဝါဒနှင့် KNU ၏ မူဝါဒရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များက (ကြားဝင်ညှိနှိုင်းပေးသူများနှင့် နည်းပညာအကူအညီပေးသူများအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးသည့်) ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကူအညီဖြင့် ဆောင်ရွက်သည့် အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များတွင် ဒေသခံပြည်သူများသို့ တာဝန်ခံမှု တိုးတက်ခိုင်မာလာခြင်းကို ဖော်ပြနေသည်။ ဥပမာနှစ်ခုလုံးတွင် နိုင်ငံတကာ၏ ချိတ်ဆက်ပါဝင်မှုနှင့် ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်မှုကို လိုလား၍ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာမှ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ နည်းပညာအကူအညီများ၊ ယင်းတို့နှင့် ယှဉ်တွဲပါဝင်လာသော စံနှုန်းများကို လက်ခံနိုင်ခဲ့သည့် အစိုးရသို့မဟုတ် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့တစ်ခုသည် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဦးစားပေးထားသည့် မူဝါဒများကို ချမှတ်နိုင်ကြောင်း ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေပါသည်။

အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ ပေါင်းစည်းထားသည့် မြန်မာ့သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အလုပ်အဖွဲ့ (BEWG) သည် "သဘာဝအမွေအနှစ်နေရာများအား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် လမ်းပြမြေပုံ"ကို ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ထိုလမ်းပြမြေပုံသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသား ဒေသအားလုံးမှ အခြေခံလူတန်းစားများနှင့် နက်ရှိုင်းစွာ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုများကို အခြေခံ၍ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု မြှင့်မားစွာဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော မူဝါဒရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်၏ နမူနာတစ်ခုကို ထောက်ပံ့ပေးသည်။³² သစ်တောကဏ္ဍလည်းပါဝင်သည့် ယင်းလမ်းပြမြေပုံ၏ အားသာချက်မှာ (မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ သီးသန့်ဒေသတစ်ခုချင်းစီတွင်သာ တွေ့နိုင်ပြီး၊ ထူးခြားသည့် ခလေးထုံးတမ်းများနှင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှု စနစ်များကို အသိအမှတ်ပြုလျက်) ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်သို့ ကူးပြောင်းရောက်ရှိရေးဟူသော

29 G. Kissinger, Towards sustainability in forestry and land use in Myanmar: An assessment of key actors, opportunities and risks, 2017 (unpublished)
30 J. Gelbort, Implementation of Burma's vacant, fallow and virgin land management law: At odds with the Nationwide Ceasefire Agreement and peace negotiations, Transnational Institute, 10 December 2018, <https://www.tni.org/en/article/implementation-of-burmas-vacant-fallow-and-virgin-land-management-law>
31 KESAN, Kawthoolei Land Policy Briefer: Land to the Native People, Chiang Mai: KESAN, 2017
32 Burma Environmental Working Group (BEWG), Resource federalism: A roadmap for decentralised governance of Burma's natural heritage, BEWG, 2017

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်နှင့် ရှေ့နောက်ညီညွတ်စွာဖြင့် သဘာဝသယံဇာတများအား စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို ဆင်းသက်ခွဲဝေရမည့် နည်းလမ်းများကို အဆိုပြုထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။^{33,34} ယင်းသို့ အသိအမှတ်ပြုမှုများက (ဤလေ့လာမှု တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကရင် CSOs အဖွဲ့များနှင့် ဒေသခံကျေးရွာများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များနှင့် စစ်တမ်းများတွင် ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်ခဲ့ရသော) သစ်တောအသုံးပြုခြင်းနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် ကရင် ဓလေ့ထုံးတမ်းများအား အသိအမှတ် ပြုခံရရေးအတွက် ပြင်းပြသော မျှော်မှန်းချက်များကို ဖြစ်စေပါသည်။³⁵

© Sutthipong Konsin / shutterstock

ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် သစ်တောထိန်းသိမ်း ကာကွယ်မှု တိုးတက်စေရေးအတွက် ဘုံအကျိုးစီးပွားကို အခြေခံ၍ တည်ဆောက်ခြင်း

မြန်မာအစိုးရနှင့် KNU နှစ်ဖက်လုံးက သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ဒေသခံပြည်သူများက သစ်တောများအား အသုံးပြုခွင့် တိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်လျှက် လတ်တလောနှစ်များအတွင်း ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောများ တည်ထောင်ရေး ကို ဦးစားပေးအဖြစ် သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အတွင်းတွင်၊ ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရသည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအတွက် (၄၆၈၆)ဧက ချထား ပေးခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၇ မှ ၂၀၂၆ ခုနှစ်ကာလအတွက် နောက်ထပ် (၉၈၈၁) ဧက ထပ်မံချထားပေးရန် စီစဉ်ထားသည်။ သို့သော် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများမှာ KNU အဖွဲ့ကဲ့သို့ မဟုတ်ဘဲ၊ အကန့်အသတ်များ ရှိနေပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမြေ များစွာ မရှိသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် အစောပိုင်းကာလတွင် KNU သစ်တောဌာနသည် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ ပိုင်သစ်တော (၁၄၇) ခုကို တည်ထောင်ခဲ့ရာ၊ ယခင်တည်ထောင်မှတ်ပုံတင်ထားသည့် (၁၁၅)

33 ဤနေရာတွင် သိသာသော စီမံခန့်ခွဲမှုတစ်ခုမှာ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများက ရေးဆွဲလိုက်သည့် မူဝါဒသဘောထားဖော်ပြချက်များကို များသောအားဖြင့် အလျှောက်ပြုခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရတို့က မမြင်နိုင်ဘဲ အသိအမှတ်ပြုမှု မရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၏ ပြင်ပတွင် ရှိနေသည့် (အစိုးရနှင့် အစိုးရ မဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့အစည်းများ၏) မူဝါဒဖော်ပြချက်များနှင့် မူဝါဒရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို စုစည်းညီညွတ်စေ၍ ဟန်ချက်ထိန်းညှိပေးမည့် နည်းလမ်းများ လိုအပ်နေပါသည်။

34 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် BEWG, 2017

35 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် Kaw Lah Foundation, 2018

ခုနှင့် ဆိုပါက စုစုပေါင်းဧရိယာ (၁၁၆၉၄၉) ဧက တည်ထောင်ထားပြီးဖြစ်သည်။³⁶ ဒေသခံများက သစ်တောများအား ပိုမို အသုံးပြုခွင့်ရရှိလာခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများတွင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ တိုးတက်လာခြင်း၊ လူမှုရေးအရ စည်းလုံးညီညွတ်မှု တိုးလာခြင်း၊ သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးတိုးတက်လာခြင်းနှင့် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ အကြား ပိုမိုထိရောက်သော အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်လာခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သည်။³⁷

ဤစာတမ်းအတွက်အဓိကသုတေသနဆောင်ရွက်စဉ်အတွင်း Kaw Lah ဖောင်ဒေးရှင်းက စစ်တမ်းကောက်ယူ ခဲ့သော အစိုးရနှင့် KNU ထိန်းချုပ်မှုရောထွေးနေသည့် ကျေးရွာ (၇)ရွာတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းအတွက် KNU ၏ နည်းလမ်းကို ပိုမိုကြိုက်နှစ်သက်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ KNU ၏ မူဝါဒတွင် ကရင်ခေလွှာထုံးတမ်းများကို အသိအမှတ်ပြုထားခြင်း၊ သစ်ထုတ်ခြင်းထက် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးကို ဦးတည်ခြင်း၊ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်နိုင်ခြင်း စသည့်အချက်များကြောင့် ပိုမိုနှစ်သက်ရခြင်းဖြစ်သည်။³⁸ မြေနှင့် သစ်တောအသုံးပြုခွင့်များအား စီမံအုပ်ချုပ်ရန်အတွက် အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသား အဖွဲ့များတွင် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များအပြိုင်ရှိနေခြင်းသည် စစ်တမ်းကောက်ယူ ခဲ့သည့် ထိန်းချုပ်မှုရောထွေးနေသော နယ်မြေများရှိ ကျေးရွာသားအများစုတို့အတွက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးတစ်ခုဖြစ်နေကြောင်း ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိရသည်။ တဖက်တွင်လည်း မိမိတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်နိုင်ရေးအတွက် အုပ်ချုပ်ရေး နှစ်ဖက်လုံးမှ မြေအမည်ပေါက်များ ရရှိထားရန်လည်း လိုအပ်သည်ဟု ခံစားကြရသည်။ ကျေးရွာတစ်ရွာမှ ဖြေဆိုသူ တစ်ဦး၏ စကားအရ “ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတည်းဆိုရင် မူဝါဒလည်း တစ်ခုဘဲ ရှိသင့်တယ်၊ ကျွန်တော်တို့ အနေနဲ့က အလယ်မှာ နေရတာ အရမ်းခက်ခဲတယ်” ဟု ဆိုပါသည်။³⁹

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားဒေသများရှိ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းသည် အထူးသဖြင့် ကချင်ဒေသတွင် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိခဲ့ပြီး၊ ခက်ခဲသော လုံခြုံရေးအခြေအနေများအောက်တွင် ဆက်ဆံရေးကို တိုးတက်စေခဲ့သည်။ ဒေ သခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောဆောင်ရွက်ခွင့်လက်မှတ် ထုတ်ပေးခြင်းမှာ ထိရောက်မှု မရှိသော ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်း လမ်းများကြောင့် တိုးတက်မှုနှေးကွေးခဲ့သော်လည်း၊ ဒေသခံများအနေဖြင့် ယခင်က မှတ်ပုံတင်ရန် ရုန်းကန်ခဲ့ရသည့် မြေယာများအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခွင့် ရရှိခြင်း၊ သစ်တောနှင့် ရေအရင်းအမြစ်များအား အသုံးပြုခွင့်ကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်နိုင်ခြင်း၊ ကျေးရွာအတွင်း စည်းလုံးညီညွတ်မှု တည်ဆောက်နိုင်ခြင်းနှင့် ဒေသတွင်းရှိ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများနှင့် ဆက်ဆံရေးတိုးတက်လာခြင်းစသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိခဲ့သည်။⁴⁰

သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှု တိုးတက်စေခြင်း

ဤစာတမ်းအတွက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အဓိကသုတေသနလုပ်ငန်းအရ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသ၏ ပဋိပက္ခ နယ်မြေများမှ အမျိုးသမီးများသည် သမိုင်းတလျှောက် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ရေးတွင် အရေးပါမှု အခန်းကဏ္ဍ နည်းပါးခဲ့သည်။ အဓိက အားဖြင့် တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားနေသည့် ကာလတွင် သစ်တောများသည် အမျိုးသမီးများအတွက် လုံခြုံမှုများစွာမရှိသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။⁴¹ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးနောက်ပိုင်းတွင် လုံခြုံရေးအခြေအနေ တိုးတက်လာပြီး၊ ဒေသခံ NGOs များနှင့် နိုင်ငံတကာ INGOs များက မူဝါဒနှင့် အလေ့အထများအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အကူအညီ ပေးရာတွင် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ နားလည်သတိပြုမှုကို ပြင်းထန်စွာ တိုက်တွန်းလာကြခြင်းကြောင့် အမျိုးသမီးများ

36 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် Kaw Lah Foundation, 2018
37 M. Jarapratprueang, J. Lubanski, and M. Brinkhurst, Lessons from the field: engaging local officials to support community-led natural resource management, Namati and KESAN, 2017
38 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် Kaw Lah Foundation, 2018
39 အထက်ပါအတိုင်း။
40 J. Naujoks and R. Barclay, Forest law enforcement governance and trade in Myanmar: A conflict-sensitivity analysis, International Alert, 2017
41 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် Kaw Lah Foundation, 2018

၏ အခန်းကဏ္ဍများလည်း ကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။ ဤစာတမ်းအတွက် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော အစိုးရထိန်းချုပ်နယ် မြေများရှိ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောများတွင် အုပ်ချုပ်ရေးကော်မတီများ၏ တာဝန်များအနက် ၁၀% ခန့်ကို အမျိုးသမီးများက ရယူထားကြသည်။ KNU ထိန်းချုပ်နယ်မြေများတွင် အုပ်ချုပ်ရေးကော်မတီများ၏ တာဝန်များအနက် ၂၅% ခန့်ကို အမျိုးသမီးများက ရယူထားကြပြီး ယင်းတာဝန်များတွင် ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုလည်း ပါဝင်သည်။⁴² KNU ၏ မြေယာနှင့် သစ်တောဆိုင်ရာ မူဝါဒများသည် အစိုးရမူဝါဒများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ကျား/မ ပြဿနာကို ပိုမို သတိပြု နားလည် ထားပြီး ကျားမတန်းတူညီမျှဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များ အသေးစိတ်ပါဝင်သည်ဟု မှတ်ချက်ပြုနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရထိန်းချုပ်နယ်မြေများနှင့် KNU ထိန်းချုပ် နယ်မြေများ၏ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ရေးတွင် အမျိုးသမီးများ တန်းတူညီမျှစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာဖြင့် ခိုင်မာစွာ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရန်အတွက် ဤလေ့လာမှုအတွင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် နမူနာအရေအတွက်မှာ အလွန်နည်းခဲ့သည်။⁴³ စံနှုန်းများကို ကျော်လွန်၍ စဉ်းစားပါက အမျိုးသမီးများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုတိုးတက်လာခြင်းကြောင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး ရလဒ်များ တိုးတက်လာခြင်း၊ အဆင့်အတန်းနိမ့်ကျ နေသော သစ်တောများအား ပြန်လည်စိုက်ပျိုးတည်ထောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လာခြင်းတို့အပါအဝင် သစ်တောစီမံ အုပ်ချုပ်မှု၏ ထိရောက်အကျိုးရှိမှု တိုးတက်လာကြောင်း ဖော်ပြနေပါသည်။⁴⁴

တရားမဝင်သစ်ထုတ်မှုများအား ဒေသခံပြည်သူများကိုယ်တိုင်စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်း

တရားမဝင်သစ်ထုတ်ခြင်းသည် ပတ်ဝန်းကျင်ယိုယွင်းပျက်စီးမှုများ ဖြစ်စေပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ အတွက် (အထူးသဖြင့် EAOs အဖွဲ့များကဲ့သို့ ရေရှည်နိုင်ငံရေး အစီအစဉ်များမရှိဘဲ၊ စီးပွားရေး အကျိုးစီးပွားသာ ရှိနေသည့် နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များနှင့် အုပ်စုငယ်များအတွက်) ဝင်ငွေရင်းမြစ်တစ်ခုလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ အစိုးရနှင့် အစိုးရ မဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များသည် အထူးသဖြင့် ဝေလံခေါင်းပါးသော ဒေသ များတွင် သစ်ထုတ်ယူမှုပိတ်ပင်ရေးကို အာဏာသက်ရောက်စေရာတွင် အခက်အခဲများရှိနေခြင်းကြောင့်၊ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများကို စီမံ အုပ်ချုပ်နေကြသည့် ဒေသခံများ အပါအဝင်၊ စိုးရိမ်မှုရှိနေကြသည့် နိုင်ငံသားများသည် ဒေသတွင်းရှိ သစ်တောများမှ တရားမဝင်သစ်ထုတ်မှုများကို စောင့်ကြည့်ရန်နှင့် ကာကွယ်ရန်အတွက် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ လုပ်ဆောင်လာကြသည်။ ဤလေ့လာမှုအတွင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် သို့မဟုတ် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် ကရင်ကျေးရွာသားများ၊ CSOs အဖွဲ့များနှင့် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် အားလုံးနီးပါးတို့က အကြီးစားသစ်ထုတ်လုပ်ငန်းများနှင့် တရားမဝင်သစ်ထုတ်မှုများကို ဆန့်ကျင်ကြောင်း တညီတညွတ်တည်း ပြောကြားခဲ့ကြသည်။⁴⁵

ကရင်နှင့် ကရင်မဟုတ်သော ဒေသများမှ အတွေ့အကြုံများအရ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ဒေသတွင်းရှိ အစိုးရနှင့်အစိုးရ မဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များသည် တရားမဝင်သစ်ထုတ်မှုကို တားဆီးကာကွယ်ရန် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ကြ သည်။ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် နိုင်ငံရေးပါတီဝင်တစ်ဦးက CSOs များနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၏ အကူအညီဖြင့် စစ်ဆေးရေးစခန်းတစ်ခုကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထိုစခန်းသည် ဒေသတွင်းရှိ ကွန်ရက်များမှတစ်ဆင့် သတင်းများရယူကာ တရားမဝင်သစ်ထုတ်ပစ္စည်းများကို ဖမ်းဆီးခြင်း၊ တရားမဝင်သစ်များ တွေ့ရှိပါက ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် သစ်တောဦးစီးဌာနသို့ ဆက်လက်သတင်းပေးပို့ခြင်းများ ဆောင်ရွက်သည်။ အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ ဒေသခံအာဏာပိုင်များက အရေးယူ ကြောင်းသေချာစေရေးအတွက် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများကို သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ထံသို့ စဉ်ဆက် မပြတ်အသိပေးနေရန်ပင် ဖြစ်သည်။⁴⁶

42 အထက်ပါအတိုင်း။
43 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် M. Jarapratprueang, J. Lubanski and M. Brinkhurst, 2017
44 ဒေသခံ KNU တပ်မဟာနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ KNU ဗဟိုတို့အကြား ဆက်ဆံရေးမှာ တပ်မဟာပေါ်မူတည်၍ အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲနိုင်သောကြောင့် ဤနည်းလမ်းသည် အခြားသော KNU တပ်မဟာနယ်မြေများတွင် အလုပ်ဖြစ်နိုင်ဖွယ်မရှိကြောင်း သတိပြုသင့်ပါသည်။
45 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် Kaw Lah Foundation, 2018
46 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် J. Naujoks and R. Barclay, 2017

ကရင်ပြည်နယ်တွင်လည်း ဆင်တူသော နမူနာဖြစ်ရပ်များ ရှိပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် လုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးက သစ်ထုတ်ခွင့် ရရှိရေးအတွက် ဖားပွန် (မူဒရာ)ခရိုင်ရှိ ဒေသခံခေါင်းဆောင်များထံ ချဉ်းကပ်ခဲ့သည်။ ဒေသခံများ၏ ရိုးရာစည်းကမ်းချက် များအရ သစ်ခုတ်ခြင်းကို တားမြစ်ထားသော်လည်း၊ အချို့သော KNU မြို့နယ်ခေါင်းဆောင်များက ဒေသခံများနှင့် လည်းကောင်း၊ KNU ဗဟိုနှင့်လည်းကောင်း အတည်ပြုချက် ရယူခြင်းမရှိဘဲ၊ သစ်ခုတ်လှဲရန် ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည်။ ဒေသခံ ပြည်သူများက အများပိုင်မြေကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်၏ “အရေးပေါ်စည်းမျဉ်းများ”ကို အသုံးပြု၍ အစည်းအဝေးတစ်ခုခေါ်ယူကာ၊ ယင်းသစ်ထုတ်မှုကို တရားမဝင်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။ မြို့နယ်အဆင့်အရာရှိများက ဒေသခံများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် ငြင်းဆိုခဲ့ရာ၊ ဒေသခံများက CSO အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည့် KESAN သို့ အကူအညီ တောင်းခံခဲ့သည်။ KESAN အဖွဲ့က KNU ခရိုင်တာဝန်ခံအရာရှိများသို့ သတင်းပို့ခဲ့ပြီး၊ ယင်းသစ်ထုတ်မှုကို ဒေသခံများက ဆန့်ကျင်ကြောင်းနှင့် KNU မူဝါဒအရလည်း တရားမဝင်ကြောင်း ရှင်းပြခဲ့သည်။ ထို့နောက် KNU ခရိုင်ရုံး အရာရှိများက ယင်းတရားမဝင်သစ်ထုတ်မှုကို ရပ်တန့်ရန် ညွှန်ကြားချက်တစ်စောင်ပေးပို့ခဲ့သည်။⁴⁷ အထက်ပါ ဥပမာနှစ်ခုလုံးတွင် နိုင်ငံသားများသည် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသော ခေါင်းဆောင်များနှင့် ကြားခံညှိနှိုင်းပေးသူများထံမှ လိုအပ်သော အကူအညီများနှင့်အတူ ပိုမိုတာဝန်ယူမှုရှိသော အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ ဖန်တီးရေးကို ကူညီပေးနိုင်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြနေပါသည်။

အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

KNU အဖွဲ့နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရတို့သည် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ပြည်နယ်အဆင့်၌ တရားဝင်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်တွင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ တရားဝင်သဘောတူညီချက်များ မရှိသေးခြင်း ကြောင့်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ရှုပ်ထွေးနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ဤလေ့လာမှုအရ ဖြစ်ရပ်အလိုက် (ဥပမာအားဖြင့် ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောများတွင်ဝန်ထမ်းများအားမျှဝေတာဝန်ချထားရာတွင်)အလွတ်သဘောပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအချို့ ရှိနေကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြနေပါသည်။⁴⁸ KNU နှင့် မြန်မာအစိုးရတို့သည် INGOs များနှင့် နိုင်ငံရပ်ခြားမှ အလှူရှင်များ၏ အပြုသဘောဆောင်၍ ပံ့ပိုးကူညီပေးသော ဘဏ္ဍာရေးအကူအညီများဖြင့် ကျယ်ပြန့်စွာ ချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး၊ ဒေသခံ ပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောအား ကူညီပေးရေးနှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ကာကွယ် ထိန်းသိမ်းရေးစသည်တို့အပါအဝင် တူညီသော ဘုံအကျိုးစီးပွားအမျိုးမျိုးရှိနေကြောင်း စတင်သဘောပေါက်လာကြသည်။⁴⁹

ဤလေ့လာမှုအတွင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် KNU မှ ပုဂ္ဂိုလ်များက KNU ၏ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောများကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုရေး၊ ကြိုးပိုင်းတောများအား နယ်နိမိတ်ပူးတွဲသတ်မှတ်ရေး၊ သစ်တောများအတွင်းနေထိုင်ကြသည့် ကျေးရွာများအား တရားဝင်သတ်မှတ်ပေးရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ တိုးတက်စေရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကြောင့် ကျေးရွာသားများနှင့် သစ်တောများအပေါ် ထိခိုက်မှုများအား စီမံခန့်ခွဲရေး စသည့် ကိစ္စရပ်များတွင် ပိုမိုပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်လိုကြောင်း ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။⁵⁰ သို့ရာတွင် ထပ်မံပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အတွက် KNU လွှမ်းမိုးနယ်မြေများသို့ အစိုးရ (ဝန်ထမ်းများ)အား ဝင်ရောက်ခွင့်မပြုလိုခြင်း၊ နှစ်ဖက်လုံး၏ မြေယာနှင့် သစ်တော မူဝါဒများကို အပြန်အလှန်နားလည်မှု မရှိခြင်း၊ KNU တပ်မဟာများအကြား မူဝါဒနှင့် လုပ်ထုံးများ အမျိုးမျိုးဖြစ်

47 ဒေသခံ KNU တပ်မဟာနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ KNU ဗဟိုအကြား ဆက်ဆံရေးမှာ တပ်မဟာပေါ်မူတည်၍ အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲ နိုင်သောကြောင့် ဤနည်းလမ်းသည် အခြားသော KNU တပ်မဟာနယ်မြေများတွင် အလုပ်ဖြစ်နိုင်ဖွယ်မရှိကြောင်း သတိပြုသင့်ပါသည်။

48 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် Kaw Lah Foundation, 2018

49 အထက်ပါအတိုင်း။

50 အထက်ပါအတိုင်း။

နေခြင်း⁵¹နှင့်ပြည်ထောင်စုအဆင့် အစိုးရနှင့် KNU ခေါင်းဆောင်ပိုင်းတို့အကြားတွင် ပြည်နယ်အဆင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အတွက် ပုံစံတကျသဘောတူညီထားသည့် မူဝါဒညွှန်ကြားချက်မရှိခြင်းစသည့် အတားအဆီးအမျိုးမျိုးရှိနေဆဲဖြစ်သည်။⁵² ဤလေ့လာမှုအတွင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် အစိုးရဖက်မှ ပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း KNU နှင့် အနီးကပ်အလုပ်လုပ်ရာတွင် ထိစိန်ခေါ်မှုများကိုပင် ထပ်မံပြောကြားခဲ့ကြပြီး၊ KNU အဖွဲ့တွင် ခရိုင်အဆင့်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တပ်မဟာများအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် တပြေးညီဖြစ်ပြီး အားထားနိုင်လောက်သည့် စုစည်းထားသော KNU အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်မရှိခြင်းကို ထောက်ပြခဲ့ကြသည်။⁵³

ယင်းသို့ ရှုပ်ထွေးမှုများ ရှိနေသော်လည်း၊ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ယခင်က ရန်ဖက်ဖြစ်ခဲ့ကြ သူများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မြှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့သည့် တိုးတက်လာသော နိုင်ငံရေး အခြေအနေကို အခွင့်ကောင်းယူနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကမ္ဘာ့တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (WWF) သည် ကရင်ပြည်နယ်ရှိ သစ်တောဖုံးလွှမ်းခြေများတွင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ထိန်းသိမ်းရေးကို အကူအညီပေးရေးအတွက် မြန်မာ အစိုးရနှင့် KNU နှစ်ဖက်လုံးဖြင့် နားလည်မှုစာချွန်လွှာများ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ဤလေ့လာမှုအတွင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်း စဉ်တွင် WWF အဖွဲ့အနေဖြင့် အခြားသော INGOs အဖွဲ့များ ဝေဖန်ခံနေရသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရထံရိပ်အောက် တွင်သာ သွားနေခြင်းထက်၊ ထိန်းချုပ်မှုရောထွေးနေသော ဒေသများတွင် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို မျှဝေဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် KNU နှင့် လုပ်ငန်းပိုင်းဆက်ဆံရေးကို တိုးတက်စေခဲ့ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။⁵⁴ KNU အဖွဲ့သည် နိုင်ငံတကာ ထိန်းသိမ်းရေး ကြိုးပမ်းမှုများကြောင့် မိမိတို့ ထိန်းချုပ်ထားသည့် နယ်မြေများရှိ ကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများ သို့မဟုတ် မိမိတို့၏ ပိုင်နက်နယ်မြေများအား ကျူးကျော်ထိပါးခံရမည်ကို သတိထားနေသော်လည်း၊ ဤသို့သော မျှဝေဆောင်ရွက်သည့် သဘောတူညီချက်များသည် အနည်းဆုံးအားဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု အမြင်ဖြင့်ကြည့်ပါက မှန်ကန်သော လမ်းကြောင်းသို့ရောက်ရှိစေမည့် အဆင့်တစ်ဆင့်ပင်ဖြစ်ပါသည်။⁵⁵

ရိုးရာလေ့အရ ထိန်းသိမ်းရေးအလေ့အထများကို တရားဝင်ဖြစ်စေခြင်း

ဤလေ့လာမှုအတွင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များက လေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ မြေယာအခွင့်အရေးများနှင့် ဒေသခံ ပြည်သူအခြေပြု မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်ရေးအလေ့အထများအား မှတ်တမ်းတင်၍ ယင်းတို့အား ပိုမိုခိုင်မာစွာ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်နိုင်ရေးနှင့် KNU အဖွဲ့မှတရားဝင်အသိအမှတ်ပြုပေးရေးကို ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည့် KESAN ကဲ့သို့သော ကရင်အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများကို ချီးကျူးခဲ့ကြသည်။⁵⁶ ကြားခံညှိနှိုင်းပေးသည့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ အကူအညီဖြင့် KNU အဖွဲ့၏ မြေယာနှင့် သစ်တောမူဝါဒများတွင် (အားလုံး မဟုတ်သော်လည်း ကရင်ဒေသအများစုတွင် ကျင့်သုံးနေသည့်) စုပေါင်းမြေယာပိုင်ဆိုင်မှုစနစ်ကို အားပေးသော၊ ရိုးရာခေါင်းဆောင်များနှင့် ကောင်စီများ၏ ဆုံးဖြတ် ပိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုထားသော၊ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရာတွင်အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုကို မြှင့်တင်ပေးသော၊ ဒေသခံများ နှင့် နိုင်ငံရေး အထက်တန်းလွှာများအကြား ဆက်ဆံရေးနှင့် အုပ်ချုပ်မှုတို့ကို ခိုင်မာအားကောင်းစေသော ကရင်

51 KNU ၏ လက်ရုံးတပ်ဖြစ်သည့် ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်တွင် တဝက်တပျက်လွတ်လပ်သော တပ်မဟာ (၇)ခုရှိရာ၊ ယင်းတို့၏ အင်အား၊ စုရုံးရာ ဒေသနှင့် သဘာဝသံဇာတစီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် အလွတ်သဘော မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးများ အမျိုးမျိုးကွဲပြားနေသည်။
52 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် Kaw Lah Foundation, 2018
53 အထက်ပါအတိုင်း။
54 အထက်ပါအတိုင်း၊ ဤသုတေသနလုပ်ငန်းအတွင်း ဥပမာအမျိုးမျိုးကို ထွက်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။
55 KNU သရုပ်ခွဲဆန်းစစ်မှုကျမ်းကျင်သူ၏ တစ်ဦးချင်းဆွေးနွေးချက် (၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ)
56 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် Kaw Lah Foundation, 2018

တိုင်းရင်းသားတို့၏ သဘာဝသယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တစ်ခုဖြစ်သည့် Kaw စနစ်ကို အသိအမှတ်ပြုထားသည်။^{57 58} ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းတွင် kaw သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု စနစ်အား တရားဝင် ထည့်သွင်းခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းနှင့် ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှုကို ဆင်းသက်ခွဲဝေပေးမည့် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော အဆင့်တစ်ဆင့် အဖြစ် ကရင်တိုင်းရင်းသားများက ရှုမြင်ကြပါသည်။ ဤလေ့လာမှု အတွင်းတွင် ကမ္ဘာတဝှမ်းလုံး၌ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ကျင့်သုံးသော ထိန်းသိမ်းရေး အလေ့အထများ၏ ထိရောက်မှုကို ဖော်ပြနေသည့် အထောက်အထားများစွာရှိနေသော် လည်း⁵⁹ ဌာနေတိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေးများကို လစ်လျူရှုခြင်းနှင့် ဖျက်ဆီးခြင်းအတွက် အစိုးရအား ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။⁶⁰

သံလွင်ငြိမ်းချမ်းရေးဥယျာဉ် (SPP) သည် ရိုးရာထိန်းသိမ်းရေးလေ့များကို အသိအမှတ်ပြု၍ ခိုင်မာအားကောင်းစေရန်နှင့် သဘာဝသယံဇာတများအား ဒေသခံများက စီမံအုပ်ချုပ်မှုတိုးတက်စေရန်အတွက် ကရင် တိုင်းရင်းသားများက ဦးဆောင် သည့် အကြီးစားစီမံကိန်းတစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုသည်။ “သံလွင်ငြိမ်းချမ်းရေး ဥယျာဉ်သည် အောက်ခြေမှအထက်သို့သွားပြီး ပြည်သူအခြေပြုသည့် ချဉ်းကပ်နည်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး၊ သဘာဝ သယံဇာတများ ထိန်းသိမ်းရေးတို့ကို မြှင့်တင်ပေးသည့် နေရာတစ်နေရာဖြစ်သည်-- ဤဥယျာဉ်၏ ရေရှည် ရည်မှန်းချက်မှာ သံလွင်မြစ်ဝှမ်းအတွက် အမှန်တကယ်ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သည် မည်သည့်အရာ ဖြစ်သည်ကို သရုပ်ဖော်ပြရန်နှင့် ဒေသတွင်းသို့ သွတ်သွင်းလာခဲ့သည့် အထက်မှအောက်သို့ ဆင်းသက် ပြီး စစ်ပွဲဖြင့်ဆောင်ရွက်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးနည်းလမ်းကို ပြည်သူအခြေပြုသည့် အစားထိုးနည်းလမ်းဖြင့် ဖော်ဆောင်ရန် ဖြစ်သည်” ဟု KESAN အဖွဲ့က ဖော်ပြခဲ့သည်။⁶¹ သံလွင်ငြိမ်းချမ်းရေးဥယျာဉ်ကို ဖော်ထုတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် KESAN အဖွဲ့၏နည်းလမ်းသည်ပူးပေါင်းပါဝင်မှုမြှင့်တင်ရေး၊ ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကိုသတိပြုနားလည်ထားကာ၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ အခန်းကဏ္ဍများနှင့် စိုးရိမ်မှုများကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းထားသည့် နည်းလမ်းတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။

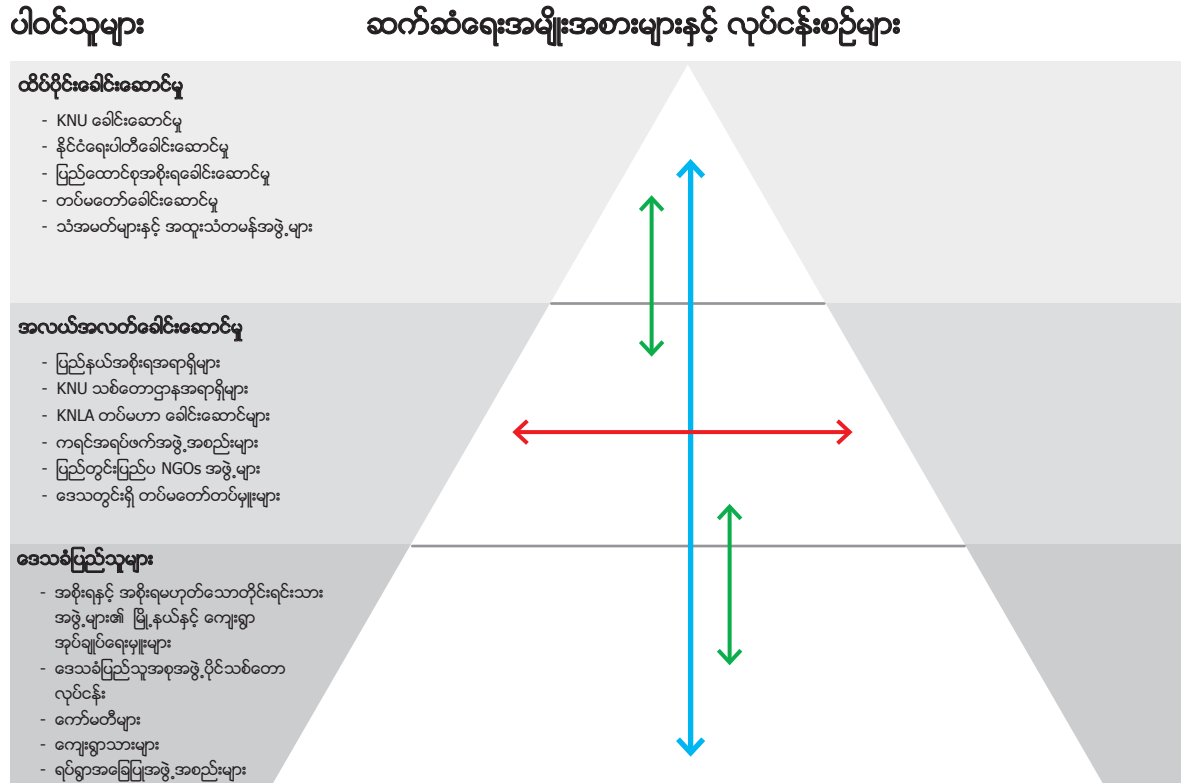
ဤဥပမာများအရ တစ်ဦးချင်းပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများက ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ထိရောက်သော ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု အခန်းကဏ္ဍများကိုလည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ လုံခြုံရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုစီးပွားရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေများအောက်တွင် ကာလတိုမှ ကာလလတ်အတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု အကျိုးကျေးဇူး များကို ပေးစွမ်းနိုင်မည့် အလားအလာမြင့်မားသော ဆက်ဆံရေး အသွင်ကူးပြောင်းမှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာများကို လည်းကောင်း သရုပ်ဖော်ပြနေပါသည်။ အားလုံးပါဝင်သော မူဝါဒ ရေးဆွဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်၊ တရားမဝင်သစ်ထုတ်မှုများအား ဒေသခံများကိုယ်တိုင်စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းများ၊ ရိုးရာလေ့ထုံးတမ်း များကို တရားဝင်ဖြစ်စေခြင်းစသည်တို့ပါဝင်သည့် ဥပမာအများစုတို့သည် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ပိုမို တုန့်ပြန်ထင်ဟပ်၍ တာဝန်ခံမှုရှိသော ဒေသတွင်းနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များကို ဖန်တီးပေးရန်

57 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် M. Jarapatprueang, J. Lubanski and M. Brinkhurst, 2017
58 မြေယာနှင့်သဘာဝသယံဇာတများအား ရိုးရာ kaw စနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်ရာတွင် ဗဟိုနှင့် ကျေးရွာအဆင့်ကောင်စီများ၌ အဖိုးအို၊ အဖွားအိုများ၊ လူငယ်ပိုင်းမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ငယ်များ ပါဝင်သည်။ kaw အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တွင် အမျိုးသမီးများက အဓိကပါဝင်ကြပြီး၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ငယ်အများစုတွင် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးနှစ်ဦးလုံး ပါဝင်ကြသည်။ စနစ်တစ်ခုလုံးမှာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ဒေသခံ အားလုံး ပူးပေါင်းပါဝင်ရေးကို အခြေခံထားသည်။
59 ဥပမာအားဖြင့် KNU အဖွဲ့သည် စီမံကိန်းတွင် KNU ၏ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို အသိအမှတ်ပြုရန်၊ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရင်စွဲရေး နောက်ပိုင်း ထိခိုက်လွယ်သော ပြောင်းလဲမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်၊ စီမံကိန်းကြောင့် ထိခိုက်ခံရနိုင်သည့် ပြည်သူများနှင့် ရွှေ့ပြောင်းခံ ပြည်သူများနှင့် လုံလောက်သော တိုင်ပင်ဆွေးနွေး မှုများ ပြုလုပ်ရန် ဖျက်ကွက်ခဲ့ကြောင်း စွပ်စွဲပြီးနောက် “တောင်တန်းများမှသည် သန္တာကျောက်တန်းများဆီသို့ (Ridge to Reef)” ဟု အမည်ပေးထားသော ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးစီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ်နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်- GEF တို့ကို ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။
60 The United Nations Inter-Agency Support Group on Indigenous Issues, The knowledge of indigenous peoples and policies for sustainable development: updates and trends in the second decade of the world's indigenous people, 2014 ကို ကြည့်ပါ သို့မဟုတ် ဥပမာအနေဖြင့် D. Sheil, M. Bissiere and G. Beaudoin, Unseen sentinels: Local monitoring and control in conservation's blind spots, Ecology and Society 20(2), 2014, p.39. တွင်ကြည့်ပါ။
61 H. Moo, The Salween Peace Park: A radical, grassroots alternative to development in Karen State, The Irrawaddy, 13 January 2017, <https://www.irrawaddy.com/opinion/guest-column/the-salween-peace-park-a-radical-grassroots-alternative-to-development-in-karen-state.html>

သို့မဟုတ် ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် စွမ်းဆောင်ပေးပါလိမ့်မည်။ ဤပုံစံများကို ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ခေါင်းဆောင်များနှင့် နိုင်ငံသားများအကြား ဆက်ဆံရေးတိုးတက်လာခြင်း (လူမှုသဘောတူညီချက်စာချုပ်)၊ ဒေသခံပြည်သူများအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွေ့အကြုံများရရှိစေရန် ကူညီနိုင်ခြင်း (ဆိုလိုသည်မှာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် အခွင့်အရေးများ တိုးတက်လာခြင်း)၊ ပဋိပက္ခများ၊ လူမှုဆိုင်ရာနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးခြင်း စသည့် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးရလဒ်များကို ထုတ်လုပ်ပေးပါလိမ့်မည်။

ပုံ (၂) တွင် “ဒေါ်လှိုက်” ဆက်ဆံရေး၏ တိုးတက်မှုများကို အပြာရောင်မျဉ်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းတို့ကို ဒေသခံပြည်သူများထံသို့ “ဆင်းသက်နားထောင်” ပြီး၊ ခေါင်းဆောင်များထံသို့ “ပြန်ပြော” ပေးနိုင်သည့်အတွက် “အလယ်အလတ်” အခန်းကဏ္ဍ (အစိမ်းရောင်မျဉ်းကြောင်း) တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများက များသောအားဖြင့် ပံ့ပိုးကူညီပေးကြသည်။ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများသည် ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်းနှင့် ထောက်ခံလှုံ့ဆော်ပေးသည့် အခန်းကဏ္ဍများသာမက၊ နည်းပညာအကူအညီပေးခြင်း (ဥပမာ - မူဝါဒရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် ကျွမ်းကျင်သူထောက်ပံ့ပေးခြင်း)၊ ကျားမတန်းတူ ညီမျှမှုနှင့် ပဋိပက္ခအား သတိပြုနားလည်ခြင်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ ဒေါ်လှိုက် ဆွေးနွေးပွဲများ (ဥပမာ - အများပြည်သူနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်း) သို့မဟုတ် ရေပြင်ညီဆွေးနွေးပွဲများ (ဥပမာ - ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် KNU အရာရှိများအကြား) နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေရေးအတွက် အင်အားများကို စုစည်းပေးခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်ပေးကြသည်။ ပုံ (၂) တွင် အနီရောင်မျဉ်းကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည့် မဟာဗျူဟာတွင်လည်း ဤသုတေသနအတွင်း သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ခဲ့သည့် ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများကို အခြေခံပါက ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုအတွက် မြင့်မားသော အလားအလာရှိနေပါသည်။ အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များအကြား ပြည်နယ်အဆင့်တွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အချင်းချင်း ယုံကြည်မှုတိုးတက်လာခြင်း၊ သစ်တောနှင့် အခြားသော သဘာဝသယံဇာတဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို စုဆုံဆောင်ရွက်ခြင်း သို့မဟုတ် ဟန်ချက်ညီထိန်းညှိဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ဖြင့် ဤအလားအလာကို နားလည်သဘောပေါက်လာပါလိမ့်မည်။

ပုံ (၂) - ကရင်ဒေသများရှိ သစ်တောကဏ္ဍနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများအကြား ဆက်ဆံရေးနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ

John Paul Lederah, Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies (Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, 1997), 39 မှ ဆင့်ပွားရယူထားသည်

၃။ ကြားကာလတွင် သစ်တောကဏ္ဍဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ထိရောက်စွာတည်ဆောက်နိုင်မည့် အခြေခံစည်းမျဉ်းများ

ငြိမ်းချမ်းရေးရလဒ်များကို ပေးစွမ်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် လုပ်ငန်းများအား ဖြစ်ရပ်အလိုက်လေ့လာမှုများမှ ထုတ်နုတ် ရရှိသည့် သင်ခန်းစာများကို အခြေခံလျက်၊ လက်ရှိအခြေအနေ၏ လိုအပ်ချက်များ၊ အခက်အခဲများနှင့် ချိန်ညှိ ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု (နှင့် အခြားသော ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု လုပ်ငန်းများ) အတွက် အခြေခံစည်းမျဉ်းများကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤအခြေခံစည်းမျဉ်းများသည် အကန့်အသတ်များရှိနေသော နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု နယ်ပယ်၊ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာအဆင့်အမျိုးမျိုးတွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်အကန့်အသတ်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသမှ ကရင်ဒေသများ၏ ထိခိုက်လွယ်မှုနှင့် ပြောင်းလဲမှုအမျိုးမျိုးတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား လျက် ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်နိုင်သော မူဝါဒနှင့် အစီအစဉ်ရေးဆွဲရေး နည်းလမ်းများကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေပါသည်။

“အထက်မှအောက်သို့ (top down)” မဟာဗျူဟာများအား “အောက်ခြေမှအထက်သို့ (bottom up)” မဟာဗျူဟာများနှင့် “အလယ်မှစတင်ခြင်း(middle-out)” မဟာဗျူဟာများနှင့် ပေါင်းစပ်ပါ

ကရင်ဒေသများနှင့် နိုင်ငံတွင်းရှိအခြားဒေသများတွင် ဒေသခံပြည်သူများက သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတိုးတက်စေရေး လုပ်ငန်းများ၏ ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာနှင့် လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်တို့ကို ကိုယ်တိုင်ပုံဖော်နိုင်စွမ်း ရှိပါက၊ ယင်းလုပ်ငန်း များကို ဒေသတွင်းရှိ အခွင့်အလမ်းများ၊ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများနှင့် ကောင်းမွန်စွာ ချိန်ညှိ၍ ပိုမိုလွယ်ကူစွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ပါသည်။ NGOs သို့မဟုတ် CSOs အဖွဲ့ များသည် များသောအားဖြင့် တာဝန်ခံမှုရှိသော သစ်တော စီမံအုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးနှင့် တရားဝင်ဖြစ်စေရေးအတွက် နည်းပညာအကူအညီ များထောက်ပံ့ပေးပြီး တချိန်တည်းတွင် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များအား နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ချိတ်ဆက်ပေးခြင်း၊ ချိန်ညှိပေးခြင်းအားဖြင့် ကြားခံညှိနှိုင်းပေးသူ (“အလယ်မှစတင်ခြင်း”) အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြသည်။ များသောအားဖြင့် နှစ်နိုင်ငံချင်းအလှူရှင်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံဖြင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်သည့် “အောက်ခြေမှ အထက်သို့” နည်းလမ်းနှင့် “အလယ်မှစတင်ခြင်း” နည်းလမ်းများမှာ မြန်မာ နိုင်ငံအစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့၏ အဓိက မဟာဗျူဟာများဖြစ်ကြသည့် “အထက်မှအောက်သို့” (နှင့် ဗဟိုမှ စတင် ခြင်း) နည်းလမ်းများနှင့် ကွဲပြားခြားနားပါသည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းနှင့် အစိုးရတို့၏ အတွေ့အကြုံနှင့် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု နည်းပါးပြီး ထိန်းချုပ်မှုယှဉ်ပြိုင်နေသည့် နယ်မြေများတွင် “အထက်မှ အောက်သို့” နည်းလမ်းများသည် ပြည်နယ်အဆင့် စိုးရိမ်မှုများကို လစ်လျူရှုခြင်း သို့မဟုတ် နားလည်မှုလွှဲမှားခြင်းဆီသို့ ဦးတည်သွားနိုင်ပြီး၊ ဒေသခံပြည်သူ များနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၏ တန်ဖိုးကို ထိခိုက်စေကာ၊ နစ်နာမှုများနှင့် အစိုးရအား အခြေဆန့်ကျင်မှုဖြစ်စေသည့် (သမိုင်းစဉ် တလျှောက်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော) ဖယ်ထုတ်ခံရမှုများကို ပိုမိုဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။⁶²

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်သည် အရေးကြီးသော်လည်း၊ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲထားသည့်ဒေသများနှင့် ပဋိပက္ခ ကြောင့် ထိခိုက်ခံရသည့် ဒေသများရှိ နိုင်ငံသားများ၏ စိုးရိမ်မှုများနှင့် ဆန္ဒမျှော်မှန်းချက်များကို လွယ်ကူစွာပေါင်းစပ်ထည့် သွင်းထားခြင်းမရှိသည့် “အထက်မှအောက်သို့” ဖြစ်စဉ်တစ်ခုသာ ဖြစ်နေပါသည်။⁶³ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တွင် လက်ရှိရှေ့

62 Myanmar Peace Support Initiative (MPSI), Lessons learned from MPSI’s work supporting the peace process in Myanmar, 2014
63 ဥပမာအားဖြင့် Centre for Peace and Conflict Studies (CPCS), We want our communities back, no more fighting and violence: Voices of communities from Myanmar’s ceasefire areas from 2017–18, CPCS, 2018; သို့မဟုတ် Karen Peace Support Network, Burma’s dead-end peace negotiation process: A case study of the land sector, Karen Peace Support Network, 2018 တွင် ကြည့်ပါ။

မတိုးနောက်မဆုတ်အခြေအနေများရှိနေသော်လည်း ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံနေရသည့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ နေထိုင်မှု ဘဝများကို မတိုးတက်စေနိုင်ပါ သို့မဟုတ် သစ်တောစီမံ အုပ်ချုပ်မှုကို ခိုင်မာအားကောင်းအောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ပါဟု မကောက်ယူနိုင်ပေ။ သို့သော် "အောက်ခြေမှ အထက်သို့" မဟာဗျူဟာနှင့် "အလယ်မှစတင်ခြင်း" မဟာဗျူဟာများသည် အထူးသဖြင့် အများပြည်သူနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုဆိုင်ရာ သတိပြုနားလည်မှု စံနှုန်းများကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းလိုက်သောအခါတွင် လက်ရှိအခြေအနေအတွက် အပြုသဘောဆောင်သော ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စေမည့် အခွင့်အလမ်းကောင်းများကို ကမ်းလှမ်းနေပါသည်။ ထိုမဟာဗျူဟာများအား မြို့ပြဒေသများတွင်ထက် ကျေးလက်ဒေသ များတွင်လည်းကောင်း၊ အစိုးရနှင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းထက် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသား အဖွဲ့များနှင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့ အစည်းများနှင့်လည်းကောင်း၊ ပြင်ပမှ အစီအစဉ်များထက် ဒေသခံများ၏ လိုအပ်ချက်များကို ပိုမိုတုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဝင်ပေါက်နေရာအဖြစ်စတင်ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးကာလ၏ ထိခိုက်လွယ်မှုများကို ပိုမိုအသိအမှတ်ပြု၍ ဂရုစိုက်အလေးထားသော နိုင်ငံတကာအကူအညီများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားသော နေရာများစွာကဲ့သို့ပင် အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသသည်လည်း ပဋိပက္ခနောက်ပိုင်း အခြေအနေသို့ မရောက်ရှိသေးပါ။ အခြားဒေသများကဲ့သို့ပင် ဤဒေသ၏ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ ကောင်းကျိုးများသည် ပြင်ပမှ (မြန်မာနိုင်ငံ ဗဟိုပိုင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားမှ) အစရှိဆောင်ရွက်သည့် "ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် စီးပွားရေးလဲလှယ်ခြင်း" လုပ်ငန်းများကြောင့် (ယင်းကို ၁၉၉၉-၁၉၉၅ ခုနှစ် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးကာလဟု ရည်ညွှန်းနိုင်သည်) အန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ဤလေ့လာမှုအတွင်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုကို ဖြေဆိုခဲ့သူများစွာတို့က အခြေအနေများသည် ထိခိုက်လွယ်မှုများနေဆဲဖြစ်ပြီး၊ လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲနေကာ၊ သေချာမှုမရှိသည့် နိုင်ငံရေးနှင့် လုံခြုံရေးအခြေအနေများပေါ် မူတည်နေကြောင်း ပြောကြားခဲ့ကြသည်။⁶⁴ ထိုဖြေဆိုသူများ၏ အမြင်များအရ ဤထိခိုက်လွယ်မှုကို သတိပြုအလေးထားသော နိုင်ငံတကာ အကူအညီများအတွက် ကောင်းမွန်သော အလေ့အထများစွာတို့ကို အကြံပြုခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့တွင် (၁) မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများ၏ ထိခိုက်လွယ်မှုကို ဂရုပြုလျက်၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကသာ တစ်ဦးတည်း ပိုင်ဆိုင်ပြီး နိုင်ငံတကာအကျိုးသက်ဆိုင်သူများက ဆောင်ရွက်သည့် အကြီးစားဖွံ့ဖြိုးရေး သို့မဟုတ် ထိန်းသိမ်းရေး စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်မည့်အစား၊ သဘာဝသယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ကရင်လူမျိုးများက ဦးဆောင်ပြီး၊ ထပ်မံချဲ့ထွင်နိုင်သည့် အသေးစား အစရှိလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း (၂) သေချာမှုမရှိသော အခြေအနေများအောက်တွင် ကောင်းစွာအလုပ်ဖြစ်မှုကို မူတည်၍ ထပ်မံချဲ့ထွင်နိုင်သည့် သို့မဟုတ် ဖျက်သိမ်းနိုင်သည့် သင်ယူလေ့လာမှုကို အခြေခံသော အသေးစား ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းများကို အသုံးပြုခြင်း (၃) IDPs များနှင့် ဒုက္ခသည်များတွင် သစ်တောဖုံးလွှမ်းဧရိယာများအား (ပုံစံတကျသတ်မှတ်ပေးထားခြင်း မရှိသေးပါက) တရားဝင် တောင်းခံပိုင်ခွင့် ရှိပြီး သစ်တောစီမံ အုပ်ချုပ်မှုစီမံချက် ရေးဆွဲရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်ခွင့်ရှိကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးရန် လိုအပ်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သည်။⁶⁵

ယှဉ်ပြိုင်မှုရှိနေသော အခြေအနေများတွင် အကျိုးသက်ဆိုင်သူများ၏ သင့်တော်သော ပုံဖော်ပြင်ဆင်မှုများဖြင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် လူမှုဆိုင်ရာခွင့်ပြုချက်များ ရရှိစေခြင်း

၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် စီမံကိန်းများ ရှေ့ပြေးဆောင်ရွက်၍ နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်များအား အကြံဉာဏ်များ ပံ့ပိုးပေးခဲ့သည့် မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးအထောက်အကူပြုလုပ်ငန်း (MPSI)

64 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် Kaw Lah Foundation, 2018
65 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် KESAN, 2017

သည် “သုံးဖွဲ့အထက် သဘောတူညီချက်ရယူခြင်း (triple green light plus)” စည်းမျဉ်းဖြင့်လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုစည်းမျဉ်းအရ ယှဉ်ပြိုင်မှုရှိနေသော ဒေသများတွင် စီမံကိန်းများအား မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ သက်ဆိုင်ရာ EAO နှင့် စီမံကိန်းကြောင့် ထိခိုက်ခံရနိုင်သည့် ဒေသခံပြည်သူများထံမှ ခွင့်ပြုချက်မရရှိပါက ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုရန် သတ်မှတ်ထားသည်။⁶⁶ ဤသို့ဖြင့် အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသနှင့် အထူးသဖြင့် ထိန်းချုပ်မှုရောထွေးနေသော နယ်မြေများတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေကြသည့် အလှူရှင်များနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သည့် အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အသုံးဝင်သော ယေဘုယျစည်းကမ်းချက်တစ်ခုကို ထောက်ပံ့ပေးသည်။ သက်ဆိုင်ရာ EAO အဖွဲ့ သို့မဟုတ် ဒေသခံပြည်သူများထံမှ စိတ်ဝင်စားမှု မရယူနိုင်ခြင်းသည် အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် ဆောင်ရွက်သည့် အချို့သော စီမံကိန်း၏ အားနည်းချက်တစ်ခုဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ အစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက်ကို စီမံကိန်းဆောင်ရွက်ရန် လူမှုဆိုင်ရာခွင့်ပြုချက်အဖြစ် အဓိပ္ပါယ်ကောက်လွှဲခဲ့ကြသည်။ ထိုအချက်ကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း၏ အောင်မြင်မှုကိုထိခိုက်စေကာ၊ အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများအကြား ယုံကြည်မှုကို ပျက်စီးစေခဲ့သည်။ ထိန်းချုပ်မှုရောထွေးနေသော နယ်မြေများတွင် EAOs များထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရရှိပါက ပိုမိုကောင်းမွန်ပြီး၊ EAOs များ ထိန်းချုပ်ထားသော နယ်မြေများတွင်မူ ခွင့်ပြုချက်ကို မဖြစ်မနေရယူရန် လိုအပ်ကြောင်း ယူဆထားရပါမည်။ မြန်မာ အစိုးရနှင့် EAOs များထံမှ အကောင်းဆုံးသော ခွင့်ပြုချက်စံနှုန်းမှာ တရားဝင်ခွင့်ပြုမိန့်ပင်ဖြစ်ပြီး၊ တခါတရံတွင် (WWF အဖွဲ့၏ တနင်္သာရီထိန်းသိမ်းရေးစီမံကိန်းတွင် ရယူထားသကဲ့သို့) နားလည်မှုစာချွန်လွှာပုံစံဖြင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများအား ဒေသခံများက သဘောတူညီခြင်းအတွက် အကောင်းဆုံးသော ခွင့်ပြုချက်စံနှုန်းမှာ ကြိုတင်အသိပေးထားပြီး လွတ်လပ်စွာ ရယူထားသည့် ခွင့်ပြုချက်ပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန်အတွက် စီမံကိန်း၏ သဘောသဘာဝနှင့် ပမာဏပေါ်မူတည်၍ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းပုံစံနှင့် သက်သေပြချက်အမျိုးမျိုးဖြင့် ကြိုးစားရသည်။ ဤကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများသည် အချိန်နှင့် ရင်းမြစ် (ရန်ပုံငွေ) ကုန်ကျမှုများရှိသော်လည်း၊ ကာလတိုအတွင်း စီမံကိန်းအပေါ် ထိခိုက်မှုများကို ရှောင်ရှားနိုင်ရေးနှင့် ရေရှည်တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုရလဒ်များ ရရှိစေရေးအတွက် လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

အဆင့်မြင့်နှင့် အလယ်အလတ်အဆင့် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ၊ တပ်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ရှုပ်ထွေးသော ဆက်ဆံရေးများက မိတ်ဖက်ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ခွင့်ပြုချက်ရယူရာတွင် အခက်အခဲများကို ဖန်တီးနေသည်။ မြန်မာအစိုးရဖက်တွင် ပြည်နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၌ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်ထောင်စုအဆင့်၏ ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ မိတ်ဖက်ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်နိုင်သည့် သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုချက်ပေးနိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရှိနေသည်။ အဆင့်ဆင့်တာဝန်ခံရသည့် ဤအရွေ့ကို KNU အဖွဲ့တွင်လည်း ကွဲပြားစွာ ကျင့်သုံးနေပါသည်။ လတ်တလောတွင် ထုတ်ပြန်ထားသည့် ကြီးကြပ်ရေးစည်းကမ်းချက်များသည် အဖွဲ့အစည်း၏ စည်းမျဉ်းများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို တိကျစွာလိုက်နာဆောင်ရွက်မှု တိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်ထားသော်လည်း၊ KNU ခရိုင်/တပ်မဟာများသည် တဝက်တပျက်လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပြီး၊ တခါတရံ KNU ခေါင်းဆောင်ပိုင်းတွင်ပင် မတူညီသော အကျိုးစီးပွားများ ရှိတတ်ကြသည်။⁶⁷ နိုင်ငံတကာမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အကောင်းဆုံးသောစံနှုန်းအဖြစ် “သုံးဖွဲ့အထက် သဘောတူညီချက်ရယူခြင်း (triple green light plus)” နည်းလမ်းကို စဉ်းစားရန်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများသည် ဤနည်းလမ်းဖြင့် မြန်မာအစိုးရ၊ EAOs များနှင့် ထိခိုက်ခံရနိုင်ဖွယ်ရှိသည့် ဒေသခံပြည်သူများထံမှ ခွင့်ပြုချက်များရယူနိုင်သည့်အပြင် သက်ဆိုင်ရာဒေသအဆင့် တပ်မတော်နှင့် အုပ်ချုပ်ရေး အရာရှိများထံမှလည်း သဘောတူညီချက်များ ရရှိနိုင်သည်။ လက်တွေ့တွင်မူ ဤနည်းလမ်းသည် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်ရန် အချိန်နှင့်ရင်းမြစ် (ရန်ပုံငွေ)များ လိုအပ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် ကျွမ်းကျင်မှုရှိပြီး နှင့် ဘက်လိုက်မှုမရှိကြောင်းသေချာသည့် ပြည်တွင်းမှ CSOs အဖွဲ့များ သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားအကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်များမှလည်း ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။

66 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် MPSI, 2014
 67 KNU သရုပ်ခွဲဆန်းစစ်မှုကျွမ်းကျင်သူ၏ တစ်ဦးချင်းဆွေးနွေးချက် (၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ)

လုပ်ငန်းသစ်များကို တီထွင်မည့်အစား အလုပ်ဖြစ်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ကာကွယ်ပေးခြင်းနှင့် ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း

သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုတိုးတက်စေရေးအတွက် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ဥပမာများအရ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရနှင့် KNU အဖွဲ့တို့က ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းများအား မြေယာနှင့် သစ်တောမူဝါဒတွင် မည်သည့်အတိုင်း အတာအထိ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်သည်ကို မူတည်၍ ရိုးရာဓလေ့ ထုံးတမ်းများ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်နိုင်မှုတန်ဖိုးနှင့် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို သတိပြုနားလည်နိုင်မှုတို့အား အလေးအနက်ဖော်ပြနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ငြိမ်းချမ်းမှု၊ တည်ငြိမ်မှုနှင့် ကြီးပွားချမ်းသာမှု ပိုမိုခိုင်မာစေရေးရည်ရွယ်ချက်များနှင့်အညီ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုနယ်ပယ်ပေးအပ်သည့် နိုင်ငံတကာမှ အကူအညီများသည် အစိုးရမဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့နယ်မြေများရှိ မြေယာနှင့် သစ်တောမူဝါဒများ၏ တရားဝင်မှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရန် အသုံးပြုနိုင်မှုတို့ကို အသိအမှတ်ပြုသင့်ပါသည်။ အစိုးရမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များနှင့် အစိုးရ နှစ်ဖက်လုံးတွင် ပါဝင်နေကြသူများ၏ မြေယာနှင့် သစ်တောမူဝါဒများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး အလေ့အထများကို ချိန်ညှိဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများလည်း ရှိနေပါသည်။ မဝေးတော့သော အနာဂတ်ကာလတွင် ယှဉ်ပြိုင်မှုရှိနေသည့် ဒေသများ၌ စနစ်များ အပြိုင်ထွက်ပေါ်လာနိုင်သည်ကိုလည်း မျှော်မှန်းထားရပါမည်။ တချိန်တည်းတွင်ပင် နိုင်ငံတကာမှလည်း KNU အဖွဲ့ (နှင့် အခြားသော NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် EAOs များ) ၏ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို အသိအမှတ်ပြုလာမည့် NCA သဘော တူ စာချုပ်ပါ ကြားကာလဆောင်ရွက်ရမည့်အစီအစဉ်များအား အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို ဦးစားပေးအဖြစ် သတ်မှတ်ရန် အာရုံစိုက်သင့်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖက်ဒရယ်စနစ်သို့ နိုင်ငံရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှုကို ကူညီပေးသည့် အားလုံးပါဝင်သော မူဝါဒရေးဆွဲရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို အားပေးဆောင်ရွက်ခြင်း

အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုဝါဒကဲ့သို့သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ မူဝါဒရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုမှုများ ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ KNU အဖွဲ့၏ မြေယာနှင့် သစ်တောမူဝါဒကဲ့သို့သော မူဝါဒများတွင်မူ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ အလေ့အထများသာမက ဒေသတွင်းရှိ (အမျိုးသမီးများအပါအဝင်) မြေယာလက်ဝယ်ပိုင်ထားသူများ၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များကိုပါ အသိ အမှတ်ပြုထားရာ၊ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၊ သက်ဆိုင်ရာ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် EAO ခေါင်းဆောင်များက တောင်းဆိုနေသည့် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိခြင်းနှင့် ရှေ့နောက်ညီညွတ်မှုရှိပါသည်။ အစိုးရနှင့် အစိုးရ မဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များ၏ အပြိုင်ဖြစ်နေသော (တခါတရံတွင် ဆန့်ကျင်နေသော) မူဝါဒများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များအနက် မည်သည့်လုပ်ငန်းအား မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် ကူညီရမည်ကို ရွေးချယ်ခြင်းမှာ နိုင်ငံတကာမှ အကူအညီပေးသူများအတွက် ခက်ခဲမည်မှာ သံသယ ဖြစ်ဖွယ် မရှိပေ။ လမ်းညွှန်ချက်အဖြစ် သုံးနိုင်သည့် အချက်တစ်ချက်မှာ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖွဲ့၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် နေထိုင်နေကြသော ဒေသခံပြည်သူများက တရားဝင်ဆုံးဖြတ်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြုထားသော မူဝါဒများနှင့် စနစ်များကို အသိအမှတ်ပြု၍ အကူအညီပေးရန် ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့မှာ ဤလေ့လာမှုအတွင်း စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် ထိန်းချုပ်မှု ရောထွေးနေသော နယ်မြေများတွင် ကျင့်သုံးနေသည့် KNU ၏ မူဝါဒများနှင့်စနစ်များပင်ဖြစ်သည်။⁶⁸ ဒုတိယအချက်မှာ ရေရှည်တွင် အနာဂတ်ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စု တည်ထောင်ရန် စိတ်ဝင်စားမှုများရှိနေသည့် အပြန်အလှန်လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်နိုင်သော အပြိုင်စနစ်များကို လက်ခံနိုင်သည့် ဆက်ဆံရေးများနှင့် အကူအညီစီမံချက်ရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းများကို စုစည်းဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။ သဘာဝသယံဇာတများအား ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှု၊ ထိန်းချုပ်မှု၊ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ဝင်ငွေများနှင့် ဆက်စပ်နေသော လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ဗဟို၊ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများအား ပိုမိုရှင်းလင်းတိကျစွာ ခွဲဝေပေးနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်မည့် ကြားကာလအတွင်းတွင် နိုင်ငံတကာအကူအညီပေးသူများသည် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် EAOs များ

နှစ်ဖက်လုံးသို့ ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။⁶⁹ ဥပမာအားဖြင့် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုဥပဒေရေးဆွဲရန်အတွက် အမျိုးသားမြေ အသုံးချ ကော်မတီက အစပျိုးဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် မလိုအပ်ဘဲ၊ "ဖက်ဒရယ်ဥပဒေများ" ပြဌာန်းနိုင်ရေးသို့ သွားနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများကို ဖြစ်စေပါသည်။⁷⁰

69 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် BEWG, 2017

70 မြေယာမူဝါဒ သရုပ်ခွဲဆန်းစစ်မှုကျွမ်းကျင်သူ၏ တစ်ဦးချင်းဆွေးနွေးချက် (၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ)

၄။ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက် အကြံပြုလိုသော မဟာဗျူဟာနည်းလမ်းများ

စာအုပ်စာတမ်းသုတေသနလုပ်ငန်းများ၊ ကရင်ကျေးရွာများတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကွင်းဆင်းသုတေသနများ၊ အဓိက သတင်းပေးသူများအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များမှ ထုတ်နုတ်ရယူထားသည့် လက်တွေ့ကျသော မဟာဗျူဟာများကို ဤအပိုင်းတွင် အကြံပြုတင်ပြထားသည်။ ထိုမဟာဗျူဟာများသည် ငြိမ်းချမ်းသော ဆက်ဆံရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်း စဉ်များကို ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်း၊ ကြားကာလအတွင်း ထိခိုက်လွယ်မှုကို သတိပြုအလေးထားခြင်းဖြင့် ကရင် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် သစ်တောကဏ္ဍစီမံအုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်စေရေးကို ကူညီပေးနိုင်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့ တောင်ပိုင်းဒေသတွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံရေးတိုးတက်မှုများဖြစ်ပေါ်စေရန်လည်း ကူညီပေး နိုင်ပါသည်။ ဤမဟာဗျူဟာများသည် အထက်တွင် ရှင်းလင်း ဖော်ပြခဲ့သည့် တာဝန်ယူမှုရှိပြီး ထိရောက်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများနှင့်လည်း ရှေ့နောက်ညီညွတ်မှုရှိကြပြီး၊ ဤစာတမ်း၏ အခန်း (၂) တွင် သတ်မှတ်ဖော် ထုတ်ထားသော ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုသီအိုရီကို အခြေခံထားကာ၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားများကို ပိုမိုထင်ဟပ်တုန့်ပြန်၍ တာဝန်ခံမှုရှိစေသော ဒေသတွင်းနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်များကို ဖန်တီးပေးရန် သို့မဟုတ် ပိုမိုခိုင်မာစေရန်လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် KNU အဖွဲ့တို့အကြား ရေပြင်ညီ ဆွေးနွေးပွဲများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု တိုးတက်စေရန်လည်းကောင်း ဦးတည်အာရုံစိုက်ထားသည်။

KNU သစ်တောဌာန၏ အုပ်ချုပ်ရေးစွမ်းရည် ခိုင်မာအားကောင်းစေရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ အကူအညီများကို ဦးစားပေးသတ်မှတ်ရန် ⁷¹

KNU ထိန်းချုပ်နယ်မြေများရှိ သယံဇာတများကို စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် KNU အဖွဲ့၏ စွမ်းရည်ကို ခိုင်မာအား ကောင်း စေခြင်းသည် NCA စာချုပ်တွင် ပြဌာန်းထားသည့် ကြားကာလအတွင်းဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်များ ကို အကောင် အထည်ဖော်ရေးတွင် ပါဝင်ကူညီပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တချိန်တည်းတွင်ပင် ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုဆီသို့ ဦးတည်မှုတိုးတက်စေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ KNU အဖွဲ့၏ ကော်သူးလေသစ်တောဌာနသည် ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိသေးသည့် အရှေ့တောင်အာရှဒေသ၏ ထိန်းသိမ်းရေးတန်ဖိုးမြင့်မားသော သစ်တောအများစုကို ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်နေပါသည်။⁷² ဤသယံဇာတများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့် တချိန်တည်းတွင် KNU က စီမံအုပ်ချုပ်နေသော နယ်မြေများရှိ ပြည်သူများအား တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုများပေးရမည့် KNU ၏ တာဝန်အတွက် KNU အဖွဲ့၏ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များတွင် အဆင့်လိုက် ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။⁷³

ကော်သူးလေသစ်တောဌာနသည် အသစ်ရေးဆွဲထားသော ကရင်သစ်တောမူဝါဒပါ ပြဌာန်းချက်များကို မတူကွဲပြားသော ခရိုင်များတွင် အကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် နောက်ထပ် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ရေးဆွဲရန် အတွက်လည်းကောင်း၊ ကျားမ မရွေး၊ အသက်အရွယ်မရွေး အားလုံးပါဝင်စေရန်လည်းကောင်း၊ ကရင်နှင့် ကရင်မဟုတ်သော အကျိုးသက်ဆိုင်သူများနှင့်

71 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် A. South et al, 2018
72 Conservation Alliance of Tanawthari (CAT), Our forest, our life: Protected areas in Tanintharyi region must respect the rights of indigenous peoples, CAT, 2018
73 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် A. South et al, 2018

ပြုလုပ်သည့် မူဝါဒဆွေးနွေးပွဲများနှင့် အသိနိးကြားစေရေး လုပ်ငန်းများတွင် ချိတ်ဆက်ပါဝင်နိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် သစ်ထုတ်မှု ပိတ်ပင်ချက်ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားရန်လည်းကောင်း၊ အရေအတွက် အားဖြင့် တိုးလာနေသော ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများ၊ ကာကွယ်တောများ၊ ဘေးမဲ့တောများကို စီမံ အုပ်ချုပ်ရန်အတွက်လည်းကောင်း နည်းပညာအကူအညီနှင့် ရင်းမြစ်(ရန်ပုံငွေ)များ ထပ်မံလိုအပ်နေပါသည်။⁷⁴ ကော်သူးလေ သစ်တောဌာနအတွက် ရင်းမြစ်များနှင့် အကူအညီများ ထပ်မံပေးအပ်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အတွက် နယ်ပယ်အလိုက် လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ၊ သယံဇာတများ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဖော်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း(EITI)၊ သစ်တောဥပဒေ စိုးမိုးမှု၊ အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ကုန်သွယ်မှုတိုးမြှင့်ရေးအစီအစဉ် (FLEGT)၊ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် တောအဆင့်အတန်းနိမ့်ကျ ခြင်းကြောင့်ထုတ်လွှတ်မှုများကိုလျော့ချခြင်း (REDD+) စသည်တို့အပါအဝင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်အချေအတင်ဆွေးနွေးပွဲ များနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပိုမိုတက်ကြွသော အခန်းကဏ္ဍများမှ ပါဝင်နိုင်စွမ်း ရှိစေပါလိမ့်မည်။ ဤသို့ ကူညီပေးခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဋိပက္ခများကို ဆယ်စုနှစ်များစွာ ဖြစ်စေခဲ့သော လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများအား စဉ်ဆက်မပြတ်ဖယ်ထု တ်ခံရခြင်းပုံစံများထက် အားလုံးပိုမို ပါဝင်သော အမြင်များဖြစ်လာစေမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကိုလည်း ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါ သည်။

သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ KNU အဖွဲ့သို့ ပေးအပ်သည့် နိုင်ငံတကာအကူအညီများသည် သစ်တောကဏ္ဍတွင် မတူညီသော မူဝါဒများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များရှိနေကြပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်အတွင်း ပါဝင်နေကြသည့် အခြားသော အကျိုးသက်ဆိုင်သူများနှင့် တင်းမာမှုများ ပေါ်ပေါက်စေနိုင်ကြောင်း စဉ်းစားထားရပါမည်။ နိုင်ငံတကာမှ အကူအညီပေး သူများသည် ဤသို့သော တင်းမာမှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေး၍ တတ်နိုင်သမျှ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် ကူညီပေးရပါမည်။ ဤသို့သော တင်းမာမှုများကို (အောက်တွင် အသေးစိတ် ဆွေးနွေးထားသည့်အတိုင်း) ဆွေးနွေးပွဲများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အတူတကွ ပါဝင်စေခြင်းဖြင့် လျော့ချနိုင်ပါလိမ့်မည်။

© Aung Myat / shutterstock

74 အဓိကသတင်းပေးသူများအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းနှင့် အချက်အလက်စိစစ်အတည်ပြုရေးဆွေးနွေးပွဲမှ တုန့်ပြန်ဆွေးနွေးချက်များ

ကရင်သစ်တောမန်နေဂျာ မျိုးဆက်သစ်များ ပေါ်ထွန်းရေးကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ပေးနိုင်မည့် တက္ကသိုလ်နှင့် သက်မွေးပညာသင်တန်းအစီအစဉ်များ၊ ပညာသင်ထောက်ပံ့ကြေးအစီအစဉ်များတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သစ်တောပညာသင်ကြားပေးသူများနှင့် သင်ကြားပေးသည့် အကြောင်းအရာများသည် လူနည်းစု တိုင်းရင်းသား အကျိုးသက်ဆိုင်သူများ၏ အခန်းကဏ္ဍများ၊ အခွင့်အရေးများနှင့် အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြု၍ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းနိုင်သည်အထိ “စုစည်းညီညွတ်” ပါက သစ်တော စီမံအုပ်ချုပ်ရေးတွင် လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုကို ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။ ဤသို့ဖြစ်စေရေးအတွက် လက်ရှိ KNU အဖွဲ့၏ ကော်သူးလေသစ်တော ဌာနက ဆောင်ရွက်နေသည့် အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ် ထုတ်ပေးရေး အစီအစဉ်များကို ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်ရပါမည် သို့မဟုတ် ကရင်သစ်တောအုပ်ချုပ်မှု အလေ့အထများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ တက္ကသိုလ်များတွင် သင်ကြားပေးနေသော သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခြင်း၊ ကိုက်ညီအောင်ပြင်ဆင် ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရပါမည်။⁷⁵ နိုင်ငံတကာအလှူရှင်များနှင့် အကောင်အထည်ဖော်သည့်အဖွဲ့အစည်းများသည် သစ်တောခွဲများသင်ကြားနိုင်ရေးအတွက် ကရင်တိုင်းရင်းသားများအား တက္ကသိုလ်ပညာသင်ထောက်ပံ့ကြေးများလည်း ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ကော်သူးလေသစ်တောဌာန၊ ကရင်အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်အတူ ကျေးရွာအဆင့် သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အဆင့်တွင် သက်မွေးပညာသင်တန်းအစီအစဉ်များဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ဒေသခံပြည်သူအစု အဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်း၊ သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော သစ်တောကဏ္ဍအတွက် လိုအပ်သော လက်တွေ့ကျွမ်းကျင်မှုများကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။

ကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ ထူးခြားသော ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာများရှိသည့် တက္ကသိုလ်နှင့် သက်မွေးပညာ သင်တန်းများသည် အနာဂတ် ဖက်ဒရယ်အစိုးရလက်ထက်တွင် အရာရှိများအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်မည့် မျိုးဆက်သစ် သစ်တော မန်နေဂျာများအား ပြုစုပေးထောင်ပေးခြင်းအားဖြင့် ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု ရည်ရွယ်ချက်များကိုလည်း ရရှိအောင် ကူညီပေးနိုင်ပါသည်။ KNU အဖွဲ့သည် ယင်း၏ လူ့စွမ်းအားရင်းမြစ် စီမံခန့်ခွဲရေး၊ အခွန်ကောက်ခံရေးနှင့် ပြည် သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲရေးစနစ်များအား တပြိုင်တည်းပြုပြင် ပြောင်းလဲနိုင်ပါက ဤရည်မှန်းချက်များသည် ရေရှည်အတည်တံ့ ဆုံးဖြတ်ပြီး၊ KNU သစ်တောအရာရှိ မျိုးဆက်သစ်များအား ခန့်အပ်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းထားခြင်းအားဖြင့် အလှူရှင်အထောက် အပံ့မရှိသည့် အချိန်တွင်ပင် ရေရှည်တည်တံ့ နိုင်ပါလိမ့်မည်။⁷⁶

သက်မွေးပညာသင်တန်းအစီအစဉ်များသည် တခါတရံတွင် တရားမဝင်သစ်ထုတ်ခြင်း၌ တနည်းနည်းဖြင့် ပါဝင်ပတ်သက် နေကြသည့် လက်နက်ကိုင်အုပ်စုများ၊ KNU သို့မဟုတ် အခြားသော EAOs အဖွဲ့များ၏ အဖွဲ့ဝင် များ၏ အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်းလုပ်ငန်းအတွက် အစားထိုးအခွင့်အလမ်းများကို ထောက်ပံ့ပေးခြင်းအားဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုကို ကူညီ ပေးနိုင်ပါသည်။

လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ သစ်တောနှင့်ပတ်သက်သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် အမျိုးသားမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများတွင် ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ထည့်သွင်းပေးရန် တောင်းဆိုခြင်း

လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မတူကွဲပြားသော ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာများကို လက်ခံရန် ကူညီပေးနိုင်ခြင်းနှင့် တိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းများအား ဆက်လက် ကျင့်သုံးခွင့်ကို တည်တံ့စေခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုကို ကူညီပေးပါသည်။ နိုင်ငံတကာအကူအညီပေး သူများသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ် အမျိုးသားမြေအသုံးချမှုဝါဒတွင် ရိုးရာမြေအသုံးချမှု အလေ့အထများအား အသိအမှတ်ပြုထားမှုကို

75 ကရင်အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းမှ ကိုယ်စားလှယ်၏ တစ်ဦးချင်းဆွေးနွေးချက် (၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂ ရက်)

76 KNU ကျွမ်းကျင်သူ၏ တစ်ဦးချင်းဆွေးနွေးချက် (၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ)

ကာကွယ်ပေးရန်နှင့် မြှင့်တင်ပေးရန် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ထိုအလေ့အထများသည် မြေအသုံးချမှုဝါဒအား ဥပဒေအဖြစ် ပြဌာန်း၍ မကျင့်သုံးမီအချိန်အထိ ခြိမ်းခြောက်မှုများအောက်တွင် ရောက်နေပါသည်။⁷⁷ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ သစ်တောဥပဒေကို လတ်တလောတွင် ပြဌာန်းလိုက်ခြင်းနှင့်အတူ အခွင့်အလမ်းများ ပိတ်သွားဟန်ရှိပါသည်။ ထိုသစ်တော ဥပဒေတွင် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းများအား အသိအမှတ်ပြု ထည့်သွင်းထားခြင်းမရှိပါ။⁷⁸

နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်းသည် မြန်မာအစိုးရ၏မူဝါဒနှင့် ဥပဒေများတွင် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းများအား အသိအမှတ်ပြု ထည့်သွင်းရန် ထောက်ခံလှုံ့ဆော်ခြင်းသာမက၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများက ရေးဆွဲသည့်မူဝါဒများ၏ တရားဝင်ဖြစ်မှုကိုလည်း အသိအမှတ်ပြု၍ မြှင့်တင်ပေးသင့်ပါသည်။ KNU အဖွဲ့နှင့် မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်သည့် အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများသည် ကျားမတန်းတူညီမျှမှုကို အတော်အတန် သတိပြုနားလည်ပြီး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို ဂရုပြုသော kaw စနစ်၏ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုအလေ့အထများကို မှတ်တမ်းတင်၍ KNU အဖွဲ့၏ သစ်တောမူဝါဒတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခဲ့ကြသည်။ မှန်ကန်သော ကူညီမှု များရရှိပါက၊ KNU အဖွဲ့နှင့် ကရင် CSOs အဖွဲ့ တို့သည် အလှူရှင်များ၊ မြန်မာအစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍတို့နှင့် ပူးပေါင်းလျှက် ဤမူဝါဒများကို အသေးစိတ်ဆက်လက်ရေးဆွဲရန်နှင့် မြှင့်တင်ရန် လည်းကောင်း၊ အနာဂတ် ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ လိုအပ်ချက်များနှင့်အညီ အနာဂတ် မြန်မာအစိုးရမူဝါဒ များတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရန် သို့မဟုတ် ချိန်ညှိရန်လည်းကောင်း ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အနေအထားတွင် ရှိနေပါလိမ့် မည်။ KNU အဖွဲ့သည် တဝက်တပျက်လွတ်လပ်စွာ အုပ်ချုပ်နိုင်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ဤရည်မှန်းချက်များ အား ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ရန်ပုံငွေများကို ဦးစားပေးအဆင့် ခွဲခြားသုံးစွဲသင့်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် KNU သစ်တောဌာနတို့အကြား ဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ရန်နှင့် သစ် တောစီမံအုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်း

ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် KNU အဖွဲ့၏ ကော်သူးလေသစ်တောဌာနတို့မှ အရာရှိများသည် သစ်ထုတ်ခြင်းထက် သစ်တော ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရေး၊ ဒေသခံပြည်သူများက သစ်တောများကို ပိုမိုအသုံးပြုခွင့် ရရှိရေးနှင့် ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံနေရသည့်ဒေသများရှိ သစ်တောဖုံးလွှမ်းနယ်မြေများတွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုလုပ်ငန်းများကို ပိုမို ကောင်းမွန်စွာကြီးကြပ်ရေးစသည်တို့အပါအဝင် အကျိုးစီးပွားများကို မျှဝေဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။⁷⁹ ငြိမ်းချမ်းရေးတည် ဆောက်မှုလုပ်ငန်းများသည် ရင်းမြစ်များထောက်ပံ့ပေးခြင်းနှင့် ဆွေးနွေးပွဲများ၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများတွင် ဖြစ်ပေါ်သည့် အတားအဆီးများကို ကျော်လွှားနိုင်စေမည့် နိုင်ငံရေးလမ်းကြောင်းများဖွင့်ပေးခြင်းဖြင့် ဤသို့ မျှဝေထားသည့် ဘုံအကျိုး စီးပွားများကို အသုံးပြုသင့်ပြီး၊⁸⁰ ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေးနှင့် ဆက်ဆံရေးတိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရမည်။ KNU အဖွဲ့၏ ကော်သူးလေသစ်တောဌာနသည် ကရင်ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများအား တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုခံရရေး၊ သစ်တောကြီးပိုင်းများအား နယ်နမိတ်ပူးတွဲသတ်မှတ်ရေး၊ သစ်တောများအတွင်း နေထိုင်သည့် ကျေးရွာသားများ၏ တရားဝင်မှုကို ရှင်းလင်းစွာထုတ်ဖော်ကြေညာရေးနှင့် သစ်တောဧရိယာများရှိ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း များကြောင့် ကျေးရွာသားများအပေါ် ထိခိုက်နိုင်မှုများကိုပိုမိုကောင်းမွန်စွာ စီမံခန့်ခွဲရေးစသည်တို့ အတွက် မြန်မာအစိုးရနှင့် ပူးတွဲလုပ်ဆောင်လိုကြောင်းကို ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။⁸¹ သစ်တောစီမံ အုပ်ချုပ်မှုအတွက် ပြည်နယ်အဆင့်ဆွေးနွေးပွဲ များသည် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများကို ဖော်ထုတ်ရန် သို့မဟုတ် အပြိုင်ဖြစ်နေသည့် မြေယာနှင့်

77 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် J. Naujoks and R. Barclay, 2017
78 မြန်မာနိုင်ငံ သဘာဝယဇာတစီမံအုပ်ချုပ်မှုကျွမ်းကျင်သူ၏ တစ်ဦးချင်းဆွေးနွေးချက် (၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ)
79 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် Kaw Lah Foundation, 2018
80 ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် အတားအဆီးများတွင် (အခြားသော အတားအဆီးများနှင့်အတူ) မြန်မာအစိုးရဖက်မှ ကိုယ်စားလှယ်များက KNU ထိန်းချုပ် နယ်မြေများသို့ ဝင်ရောက်ရန် ခက်ခဲခြင်းနှင့် နှစ်ဖက်လုံးမှ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များက အလယ်အလတ်အဆင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မှုကို ခွင့်ပြုပေးရန် လိုအပ်နေခြင်းတို့လည်း ပါဝင်သည်။
81 ယခင်ရည်ညွှန်းထားပြီးဖြစ်သည့် Kaw Lah Foundation, 2018

သစ်တောဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ဆက်စပ်လျက် ထိန်းချုပ်မှုရောထွေးနေသော နယ်မြေများတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ရှုပ်ထွေးမှုများကို ဖြေရှင်းရန် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အနည်းဆုံးအားဖြင့် တဖက်အဖွဲ့အစည်း၏ မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအကြောင်း အသိနိုးကြားမှုဖြင့်တင်ပေးရန် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရမည်။ ဤဆွေးနွေးပွဲများသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဆွေးနွေးပွဲတွင်ရရှိသည့် တိုးတက်မှုများနှင့် ရှေ့နောက်ညီညွတ်မှုရှိစွာဖြင့် ကြားကာလ အတွင်း ဆောင်ရွက်ရမည့်အစီအစဉ်များအား အသေးစိတ်ထပ်မံဖော်ထုတ်ရာတွင် အလွတ်သဘောနှင့် တရားဝင် လမ်းကြောင်းများအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပါသည်။ ရန်ဖက်များအကြား “ရေပြင်ညီ” (အဆင့်တူ) ဆွေးနွေးမှုများ သာမက၊ မြေယာနှင့် သစ်တောဆိုင်ရာ အပြိုင်ဖြစ်နေသည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များအား မည်သို့ကျင့်သုံးမည်ဖြစ်ကြောင်းကို ဒေသခံပြည်သူများသို့ အကြံပေးရန်အတွက် သီးခြားစီ (သို့မဟုတ် ပူးတွဲပြုလုပ်သည့်) အများပြည်သူနှင့် တိုင်ပင် ဆွေးနွေးပွဲများ သို့မဟုတ် အသိနိုးကြားစေရေးလုပ်ငန်းများတွင် ချိတ်ဆက်ပါဝင်စေခြင်းဖြင့် ထိန်းချုပ်မှုရောထွေးနေသော နယ်မြေများတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှု တန်ဖိုးများဖြစ်စေပါလိမ့်မည်။

ထိန်းချုပ်မှု ရောထွေးနေသော ဒေသတစ်ခုတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်း စီမံကိန်း သို့မဟုတ် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းတစ်ခုကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

ဤအစီရင်ခံစာရေးသားရာတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသော ကရင်တိုင်းရင်းသားအကျိုးသက်ဆိုင်သူများက အစိုးရနှင့် KNU ထိန်းချုပ်မှု ရောထွေးနေသည့် နယ်မြေတစ်ခုတွင် KNU, မြန်မာအစိုးရနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ ပူးပေါင်း၍ ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းတစ်ခုကို ပူးတွဲဆောင်ရွက်ရန် အဆိုပြုခဲ့ကြသည်။ ဤရှေ့ပြေးစီမံကိန်း၏ အဓိကဦးတည်ချက်မှာ ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောလုပ်ငန်းပူးတွဲတည်ထောင်ရန်သာမကဘဲ၊ သက်မွေးပညာ သင်တန်းများ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ၊ (ထိခိုက်ခံရသော ဒေသခံပြည်သူများပါဝင်သည့်) သုံးပွင့်ဆိုင် ဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ရန်၊ ကရင်ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းများကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် အပြိုင်ဖြစ်နေသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော စိန်ခေါ်မှုများအတွက် ဖြစ်နိုင်သော ဖြေရှင်းနည်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ဤသို့သော ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းတစ်ခုသည် အရွယ်အစားအားဖြင့် သေးငယ်သော်လည်း၊ အထက်ပါ ဦးတည်နယ်ပယ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော မူဝါဒမေးခွန်းများကို အသိပေးနိုင်သည့် အလားအလာတန်ဖိုးရှိနေပါသည်။ အဆိုပြုထားသော မဟာဗျူဟာနည်းလမ်းကို ဆက်လက်ထောက်ခံရန် မထိုက်တန်တော့ကြောင်း သို့မဟုတ် တဖက်တွင်လည်း ရှေ့ပြေးစီမံကိန်း၏ အကျိုးကျေးဇူးအများဆုံးရရှိသည့် အပိုင်းများကို ပိုမိုတိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ရန် သို့မဟုတ် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော မူဝါဒချမှတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရန် လေ့လာသိရှိလာပါက သက်ဆိုင်ရာ ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းမှ လုံလောက်သောသက်သေ အထောက်အထားများကို ထုတ်ပေးနိုင်ရေးအတွက် လေ့လာသင်ယူခြင်းနှင့် တွေ့ရှိချက်များအား ဖြန့်ဝေခြင်းတို့ကိုလည်း သီးသန့်ဦးတည်၍ ဆောင်ရွက်ထားရန် လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။

၅။ နိဂုံးချုပ်သုံးသပ်ချက်များ

သစ်တောများသည် မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူများအတွက် အရေးကြီးသောသယံဇာတများဖြစ်ကြပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မရှိမဖြစ် အရေးပါသော နိုင်ငံရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများနှင့်လည်း နီးကပ်စွာ ချိတ်ဆက်နေသည်။ သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုကို တိုးတက်စေခြင်းဖြင့် ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်များအား အဟန့်အတား ဖြစ်စေခဲ့သော ပဋိပက္ခကြောင့် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများကို လျော့ချပေးနိုင်ခြင်း၊ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာ များနှင့် အလေ့အထများကို အသိအမှတ်ပြုမှုနှင့် လေးစားမှု တို့ကို ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းလာစေခြင်း၊ ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုတည်ထောင်ရေးဟူသော ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၏ ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်နှင့်အညီ ပြည်နယ်အဆင့် အာဏာပိုင်များသို့ (ဤနေရာတွင် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ) အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်များ ဆင်းသက်ရောက်ရှိစေရန် ကူညီပေးခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုကို ကူညီပေးနိုင်မည့် အလားအလာရှိနေပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ရေးတိုးတက်စေခြင်းတို့မှာ မြန်မာတနိုင်ငံလုံးတွင် မဖြစ်မနေ ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စရပ်များဖြစ်ကြပြီး၊ ကရင်တိုင်းရင်းသား အကျိုးသက်ဆိုင်သူများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်တွင် ဦးဆောင်သူအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေခြင်း၊ လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီချက်များကို သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု ဖြင့် ထပ်မံအကောင်အထည်ဖော်ရန် အခွင့်အလမ်းများရှိနေခြင်း၊ ဒေသခံပြည်သူများ ရရှိထားသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလဒ်များ အား ကာကွယ်ပေး၍ တိုးတက်ရန် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသရှိ ကရင်တိုင်းရင်းသား နယ်မြေများတွင် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်စေခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ အထူးတန်ဖိုးတစ်ခု ရှိနေပါသည်။ အထက်ပါ အကျိုးကျေးဇူးများကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် ပြည်နယ်အဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာများ၏ တန်ဖိုးသည် (အထူးသဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများ ရှေ့မတိုးနောက်မဆုတ် ဖြစ်နေသော အခြေအနေ တစ်ရပ်တွင်) ယင်းမဟာဗျူဟာများကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တစ်ရပ်လုံးကို ရှေ့ဆက်သွားစေ မည့် အားဖြည့်ထားသည့် အစားထိုးလမ်းကြောင်းများကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်စွမ်းရှိပါလိမ့်မည်။

ဤစာတမ်းတွင် ရှင်းလင်းတင်ပြထားသည့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာများကို အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့သည့် လုပ်ငန်းဥပမာများဖြင့် သက်သေခံထားပြီး၊ စိန်ခေါ်မှုများ ပြည့်နေသည့် အမျိုး သားနိုင်ငံရေးပတ်ဝန်းကျင်နှင့်အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသ၏ထိခိုက်လွယ်သောလုံခြုံရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့်လူမှုရေးအခြေအနေများ အောက်တွင် ထိရောက်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သကဲ့သို့ ပြင်ဆင်ထားပါသည်။ ဤမဟာဗျူဟာများကို ဒေသခံပြည်သူများ၊ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး၍ အသေးစိတ်ထပ်မံရေးဆွဲရမည့် အယူအဆများ အဖြစ်လည်း နားလည်ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤမဟာ ဗျူဟာများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် နိုင်ငံတကာအကူ အညီပေးသူများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် နှစ်ဦးချင်းဆက်ဆံရေးတည်ထောင်ပြီး နိုင်ငံတော်ကို ဗဟိုပြုသည့် နည်းလမ်းဖြင့် ချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဒေသခံများက ဦးဆောင်သည့် “အောက်ခြေမှအထက်သို့ နည်းလမ်း” နှင့် NGOနှင့်အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ “အလယ်မှစတင်ခြင်းနည်းလမ်း” များဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက် သည့် မဟာဗျူဟာများကိုလည်း ထောက်ပံ့ပေးရန် လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ အကျိုးသက်ဆိုင်သူအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ကျယ်ပြန့်စွာ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတကာအကူအညီပေးသူများအား လျင်မြန်စွာပြောင်းလဲနေသော ဒေသအခြေအနေ အသေးစိတ်ကို ပိုမိုနားလည်စေရန်လည်းကောင်း၊ ပေးအပ်လိုက်သော အကူအညီများသည် ဒေသခံ ပြည်သူများအတွက် တရားဝင်မှုနှင့် တန်ဖိုးများရှိထားပြီးဖြစ်သည့် လူနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အခြေခံ၍ တည်ဆောက်ထားကြောင်းနှင့် ယင်းတို့ကို ပျက်စီးစေခြင်းမရှိကြောင်း ပိုမိုနားလည်လာစေရန် ကူညီပေးပါသည်။ အကျိုးသက်ဆိုင်သူအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ကျယ်ပြန့်စွာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန်နှင့် ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန်အတွက်အချိန်နှင့် ရင်းမြစ်များ ထပ်မံသုံးစွဲရန် အမှန်ပင်လိုအပ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဤသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ရေရှည်တွင် ထိခိုက်လွယ်သော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာ၌ ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေများကို လျော့ချပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

International Alert

071/072, Building C, Shwe Pyi Aye Condo
Shwe Pyi Aye Street, Sanchaung township
Yangon, Myanmar

Tel +95 (0)1 230 4781

myanmar@international-alert.org

www.international-alert.org

/InternationalAlert

@intalert